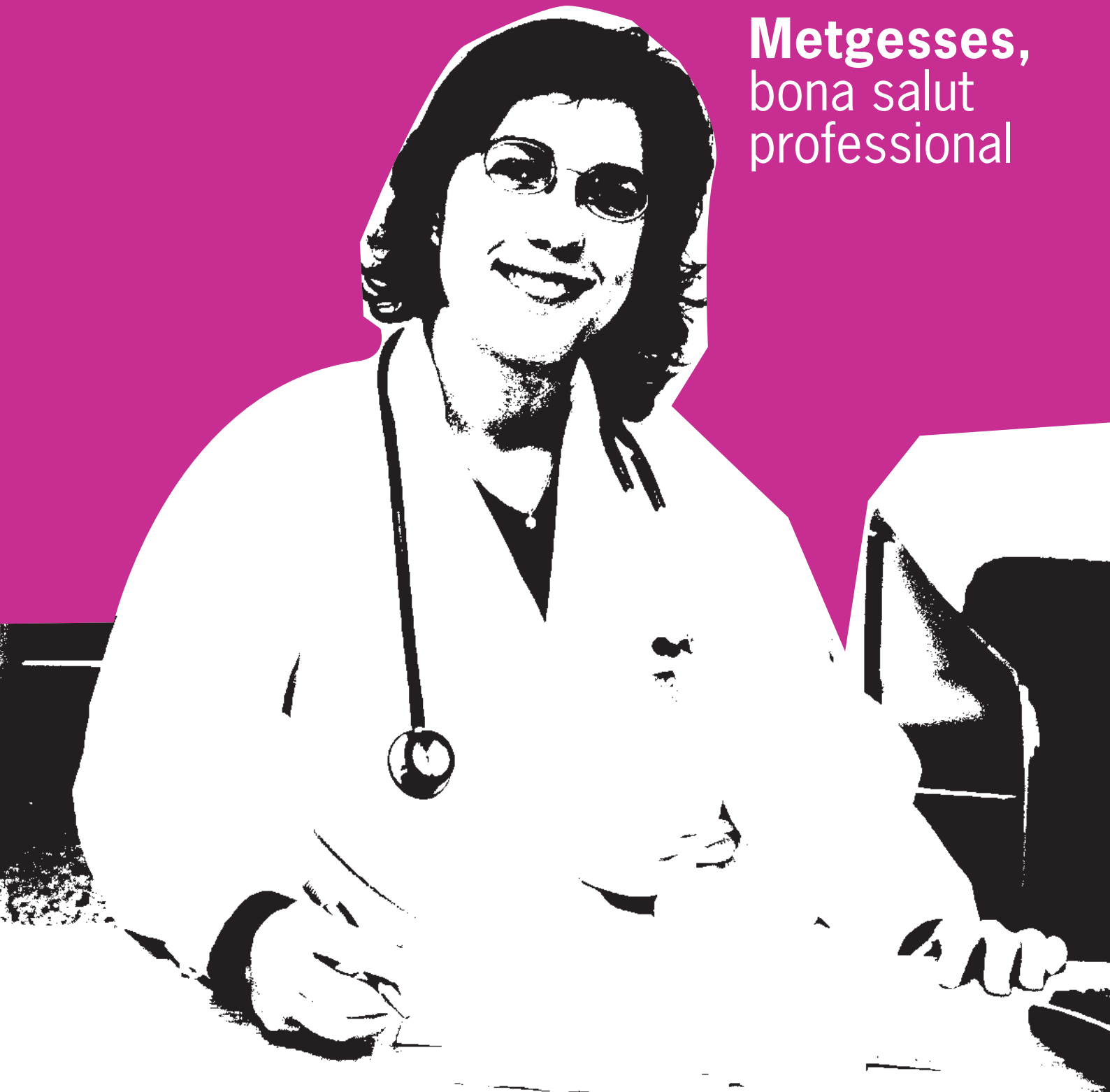

març 2004 núm. 14 2,50 €

associació de dones periodistes

dones

Metgesses,
bona salut
professional

Les primeres metgesses catalanes

Elena Maseras i Ribera

Estudis 1872 - 1878 En aquests anys es converteix en la primera alumna que es matricula a la Facultat de Medicina de Barcelona. Un cop acabada la carrera no li van concedir permís per fer l'examen de llicenciatura fins al juny de 1882. Més tard estudià magisteri i exercí a Maó, on morí el desembre de 1905.

Dolors Aleu i Riera

Estudis 1874 - 1879 Va estudiar durant aquests anys, però no va rebre el permís per a l'examen de llicenciatura fins el 20 d'abril de 1882. Va ser la primera llicenciada i també la primera en obtenir el grau de doctora amb la tesi: *De la necesidad de encaminar por nueva senda la educación higiénico-moral de la mujer*. Va exercir durant molts anys a Barcelona, on morí el 1913.

Martina Castells i Balleispí

Estudis 1877 - 1881 Provenia d'una nissaga de metges de Lleida i quan va acabar els estudis era ja la tercera dona en espera del permís per assolir la llicenciatura, que va aconseguir el 25 d'abril de 1882. Es va doctorar aquell mateix any, però va morir aviat, als 31 anys com a conseqüència del seu primer part.

Dolors Lleonart i Casanovas

Estudis 1882 - 1886 Un cop es va haver llicenciat l'any 1886, va tenir una vida professional força activa a Gràcia, on exercí. Morí a Barcelona el 20 de febrer de 1936 quan tenia 69 anys.

Francesca Fontova i Rosell

Graduada 1903 Nascuda a Lleida el 1877, de pare veterinari, va posar una consulta al carrer Blondel de Lleida. Va morir a Avilès el 1961, quan tenia 83 anys.

Trinitat Sais i Plaja

Llicenciatura 1904 Es va graduar en aquest any quan tenia 26 anys i després d'haver fet els estudis de Magisteri. Nascuda a la Bisbal d'Empordà, va tenir una vida professional molt activa, dedicada a la tocologia i a la pediatria i va publicar treballs de divulgació sanitària a diverses revistes. El 1914 va impartir la lliçó inaugural del curs del Col·legi de Metges de Barcelona sobre la mortalitat infantil. Morí el 1933, quan tenia 55 anys i estava en plena activitat.

Montserrat Bobé i Marsal

Graduada 1904 Va néixer a Manresa el 1879. Va treballar activament com a metgessa de parts i de criatures.

Edifici de la Facultat de Medicina vella (avui Acadèmia de Medicina) on van estudiar les primeres metgesses catalanes

El 8 de març: l'alè per reivindicar

Cada any, quan s'apropa el 8 de març, les Associacions de Dones reflexionen cercant el lema que les uneixi i que sigui significatiu per a les seves reivindicacions. Si a l'any 2003, el crit de "Les dones contra la guerra" aglutinava totes les altres aspiracions, enguany haurem d'insistir en antigues i noves exigències. Caldrà estar a l'aguait amb les mesures que els governs han promès per eradicar la violència contra les dones, ja que les morts no s'han aturat, sinó tot el contrari.

La professió periodística, amb el Col·legi Oficial de Periodistes, l'Ajuntament de Barcelona a través de la regidoria de la Dona i 21 mitjans de comunicació hem elaborat un decàleg pel tractament de les notícies sobre violència de gènere. És un gra de sorra en el desert, però també pot convertir-se en una eina que ajudi, d'una banda, a la professió periodística a pensar, i d'una altra, a l'opinió pública a ser conscient d'aquesta problemàtica d'una forma més gran.

En el 8 de març d'aquest 2004, any en què l'ONU amb un grup de països s'han marcat un pla per disminuir la fam als països més pobres, caldrà també tenir presents les dones immigrants, doblement marginades per ser dones i per ser estrangeres, i demanar mesures perquè puguin legalitzar-se i recursos per portar una vida digna. Actualment, estan ocupant els llocs de treball més feixucs i, també, més mal pagats.

Afrontem encara problemes de complexa resolució com és la conciliació de la vida laboral i familiar. Un objectiu que requereix l'esforç dels Sindicats, la Patronal, els Governos i les mateixes Associacions de Dones. Objectiu que cal combinar amb la baixa taxa d'ocupació de les dones i amb les dificultats sobretot per a les més grans de 45 anys que ja han acomiadat i per a les noies a trobar la primera feina.

Per posar un punt d'esperança en aquest panorama tan ombrívol, potser cal celebrar la inauguració del Centre de Cultura de Dones Francesca Bonnemaison, que és un lloc d'acollida de les dones, de les seves inquietuds i desitjos, on gaudiran d'un espai per a la creació. La seva obertura és, sens dubte, un èxit del moviment feminista, tot i que el terme estigui en desús.

No s'ha de perdre l'alè. Ens queden encara molts 8 de març per fer realitat un munt de reivindicacions. ■

sumari

2 elles també hi eren

Les primeres metgesses catalanes

4-12 quan totes les dones

Metgesses, bona salut professional

Per Anna Solana, Cèlia Ribera, Montserrat Puig i Esther Molas
Fotografies: Esther Sanromà

14-15 així ens veuen, així ens va

L'univers publicitari: protagonistes i destinatàries

Per Elvira Altés

16-17 europa a l'abast

Els reptes de la presidència irlandesa

Per Alicia Oliver i Mª José Ruiz-Fité

18-19 pensar en clau del XXI

Les dones fan política de manera diferent?

Lali Vintró i Carles Duarte

Il·lustració Carme Solé

20-21 dones que remenen les cireres

Marta Selva, presidenta de l'Institut Català de la Dona

Per Elena Tarifa

Fotografia: Esther Sanromà

22-24 l'administració administrada

Coordinada per Marta Corcoy

26-27 a favor de totes

Els governs locals catalans, lluny d'assolir la democràcia paritària

Per Marta Corcoy

29 el talòs d'Aquil·les

Raonaments judicials o despropòsits?

Per Joana Gallego

30-31 sofregit cultural

Per Esther Molas

35 fina Isegura, periodista d'altura

Guió: Joana Gallego

Il·lustració: Aina Albi

altres seccions:

De cara a la paret, per La Cantant Calva

La gata Lina, per Gemma Sales

L'estenedor d'idees

quan totes les dones...

Metgesses,

bona salut professional

La tendència es confirma. El futur de la medicina s'escriu en femení. El que les xifres deixaven intuir fa 10 anys és avui un fet que es reflecteix no només en el percentatge de col·legiades al país (43%), sinó també a la facultat, on les noies ja representen un 70% de l'alumnat. El 1997, un estudi del Col·legi de Metges de Barcelona, dirigit pel sociòleg José Antonio Rodríguez, trencava estereotips assenyalant que el perfil del profesio-

nal de la medicina cada cop tenia menys a veure amb el senyor amb bata blanca, cabells blancs i consulta privada i més amb la dona jove, solidària i compromesa amb la sanitat pública. A finals de l'any 2003, les xifres tornaven a posar de manifest la feminització de la professió: el Col·legi de la capital comptava amb un 42,6% de metgesses i a Tarragona la xifra de dones (50,2%) superava la dels seus companys homes.

Per **Anna Solana**

Tot i que no hi ha gaires estudis que ho evidencin, almenys en l'àmbit català, alguns professionals apunten que la presència creixent de les dones no canvia la pràctica mèdica, però sí la manera de ser metge. El sistema sanitari, però, no els ho posa fàcil. "Per la nostra condició de mares, ens agrada més el contacte. A més, la dona té aptituds psicològiques que li permeten arribar al pacient", assenyala Elena Estopà, metgessa d'Atenció Continuada al Centre d'Atenció Privada (CAP) d'Horta (Barcelona), però amb "150 visites durant 16 hores el diumenge" és difícil dedicar-li el temps que necessita. "Com a metge, pretens fer una bona medicina, però de vegades no pots", insisteix Estopà que també presta els seus serveis a la marina mercant on fa les revisions i controls pertinents abans que els mariners embarquin, a més de proporcionar-los formació sanitària.

Actitud diferent

Per la seva banda, Mònica Papiol, metgessa de família a Argentona, coincideix que els CAP estan saturats i que és complicat allargar les visites per poder crear un clima de confiança que permeti descobrir, per exemple, que un mal de panxa no té només una causa orgànica, sinó que pot estar relacionat amb l'abús d'alcohol o una ruptura de parella. Malgrat això, la doctora Papiol, que també forma part de la junta de la Societat Catalana de Medicina Familiar i Comunitària (SCMFIC), assegura que els pacients "expliquen més coses a les dones" i que "és més fàcil que se sentin còmodes per compartir problemes personals", fins i tot quan són homes. La doctora Leonor Ancochea, membre de la junta del Col·legi de Metges de Barcelona (COMB), associa aquesta "actitud cuidadora" de les professionals dones a la seva socialització, a les habilitats apreses al llarg de generacions,

Federica Montseny, la revolució sanitària durant la República

Va demostrar que es podia ser àcrata, ministra i dona. Federica Montseny (1905-1994) no era metgessa, però va ser la primera dona que va ocupar la cartera de Sanitat al Govern republicà, durant la guerra civil, i la primera dona ministra d'Europa, tal com commemora el carrer que la ciutat francesa de Tolosa de Llenguadoc li va dedicar després de la seva mort. Filla de dos mestres anarquistes, Joan Montseny (Federico Urales) i Teresa Mañé (Soledad Gustavo), es va decantar molt aviat per l'escriptura, sense deixar mai de banda les seves idees polítiques ni el compromís amb els esdeveniments que li va tocar viure. Montseny, que alguns íntims anomenaven "La Leona", va ser dirigent de la Federació Anarquista Ibèrica (FAI), organització combativa i radical que va aconseguir el control de la CNT durant la República, i va acceptar formar part del govern de Largo Caballero

com a ministra de Sanitat. Aquest càrrec li va permetre lluitar per millorar la situació sanitària de la població, i sobretot la de les dones. Aferrissada defensora d'una utopia llibertària, Montseny va legalitzar l'avortament i els centres de prostitució lliure.

Arxiu Fotogràfic de l'Escola Universitària d'Infermeria Santa Madrona. Fundació "la Caixa"

Rosa Turú i Marsal es llicencià el 1923 i es dedicà a l'obstetrícia i la ginecologia, amb una vida professional llarga i activa

que alhora les porta "més cap a la medicina pública que cap a la privada i més cap a la primària que a l'hospital, on es guareix el malalt però no se'l segueix de la mateixa manera". Mònica Papiol reivindica, en aquest sentit, "la visió més psicològica i social del pacient" que es pot tenir des de l'atenció primària i que hauria de permetre recuperar "la funció d'escoltar que ha de tenir el metge" per poder practicar una medicina més "holística, que tingui en compte no només les dolences físiques, sinó també l'estat emocional del pacient".

Especialitats

Les primeres dones que van exercir la medicina a Catalunya es van dedicar sobretot a la ginecologia i a la pediatria, és a dir, a les especialitats socialment més vinculades a la dona. Tot i que avui hi ha professionals del sexe femení en totes les especialitats, les dades del Col·legi de Metges de Barcelona mostren encara una preferència per aquestes branques de la medicina en l'àmbit hospitalari, així com per la Medicina Familiar i Comunitària, que privilegia la relació interpersonal amb el pacient, i on les col·legiades a les comarques de Barcelona són majoria (53,8%). Dermatologia, microbiologia, pediatria, geriatria, bioquímica o medicina nuclear

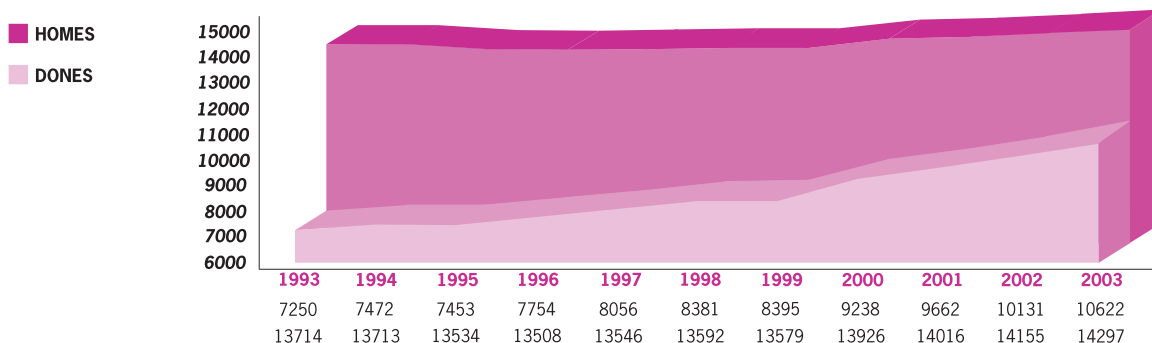
concentren més del 40% de les professionals, mentre que les especialitats quirúrgiques no assoleixen percentatges superiors al 10%. En alguns casos, com el de la cirurgia cardíaca, ni tan sols arriben al 5%. "Una dona té la mateixa capacitat que un home per exercir la cirurgia, però ha de lluitar molt més per arribar-hi, perquè és un món molt hermètic", remarca la doctora Estopà, que reconeix que li hagués agradat dedicar-se a la cirurgia.

Gemma Craywinckel, subdirectora mèdica de l'àrea quirúrgica de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, reconeix que "és molt dur". "Hi ha un vessant històric d'especialitat típicament masculina, requereix un esforç físic potser superior a d'altres especialitats, les guàrdies són inevitables, els horaris i el tipus de pacient et lliguen molt i, probablement, implica un major estrès que d'altres especialitats en requerir una immediatesa en les decisions i una habilitat en les actuacions que hi van lligades", explica. "De qualsevol manera, excepte la primera raó, totes les altres també serien aplicables als homes", precisa. Craywinckel va triar la cirurgia perquè era el que més li agradava i "el que volia fer". "Vaig tenir la sort que vaig obtenir un número prou bo al MIR i només vaig tenir en compte les meves preferències", afegeix. Susan Webb també va escollir l'especialitat en la qual se sentia més a gust. L'endocrinologia la va seduir mentre era resident a l'Hospital Clínic, quan realitzava la rotació de formació pels diferents serveis de l'hospital. Ja fa 22 anys que és cap de secció d'Endocrinologia a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau i assegura que el que més li agrada de la seva feina és la mescla del tracte amb el pacient i el repte intel·lectual que suposa. L'endocrinologia "obliga a pensar", afirma aquesta professional, que compta amb set dones més al seu equip, incloent-hi les metgesses residents.

Desequilibri de lideratge

De la mateixa manera que certes especialitats mèdiques continuen tenint una presència femenina molt minoritària, la representació de les dones en càrrecs

Evolució de 1993 a 2003

Fons: Col·legi de Metges de Barcelona

de responsabilitat continua sent escassa. De fet, menys del 30% dels llocs de decisió estan ocupats per professionals del sexe femení. Ancochea, directora dels Equips d'Atenció Primària (EAP) de la dreta de l'Eixample, argumenta, en aquest sentit, que "arribar a un càrrec de responsabilitat a la sanitat costa molts anys i que moltes dones que exerceixen encara no han tingut temps de completar la seva formació per accedir-hi". En canvi, Webb, que va exercir com a presidenta de la Societat Espanyola d'Endocrinologia i Nutrició entre 1996 i 1999, assenyalava que "a mesura que vas pujant de categoria, et trobes amb traves de tota mena i sempre has d'estar demostrant que ets igual o millor que un home". En la mateixa línia, Conxita Bru, radiòloga i directora del Centre de Diagnòstic per la imatge de l'Hospital Clínic, assenyalava en el butlletí d'informació del COMB que "a l'home se li suposa un valor que la dona ha d'estar demostrant continuament". Hi afegeix que "l'època en què cal fer un esforç més gran per ser reconeguda professionalment és la mateixa en la qual és recomanable tenir els fills", la qual cosa dificulta encara més l'accés als llocs de lideratge.

Tot i amb això, hi ha la percepció que les coses poden canviar. "És responsabilitat de tot el col·lectiu de metges afavorir la formació i la promoció dels millors professionals independentment de si són homes o dones", subratlla Ancochea. De la mateixa manera, Cristina Iniesta, directora de l'Hospital del Mar, es mostra convençuda que el fet que encara no hi hagi gaires dones en càrrecs de responsabilitat

FOTO ESTHER SANROMA

Cristina Iniesta, directora de l'Hospital del Mar

"anirà canviant juntament amb el nivell de formació del col·lectiu femení". Iniesta remarca, a més, que no està d'acord amb les quotes femenines i insisteix que "la incorporació de la dona a càrrecs de responsabilitat ha de ser un fet natural, directament relacionat amb la preparació". La doctora Iniesta tampoc no considera que "les competències i l'estil (de direcció) estiguin marcats pel gènere", tot i que puntualitza que "les habilitats, sí".

Gemma Craywinckel, que va "aparcar" la cirurgia per assumir la subdirecció de l'àrea quirúrgica de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau i "veure la medi-

"La incorporació de la dona a càrrecs de responsabilitat ha de ser un fet natural, directament relacionat amb la preparació",
Cristina Iniesta,
directora de
l'Hospital del Mar

Canviar la societat androcèntrica

"Considero que l'agressió més important a la salut de les dones prové d'una medicina androcèntrica, on el model és l'home", afirma Carme Valls i Llobet, llicenciada en Medicina i Cirurgia per la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona, diputada del Partit dels Socialistes-Ciutadans pel Canvi i directora del Programa "Dona, Salut i Qualitat de Vida" del Centre d'Anàlisi i Programes Sanitaris (CAPS), dedicat a la investigació i docència sobre temes de salut, dones i gènere. Per a ella, la manca d'investigació específica sobre la salut femenina ha fet invisible per a la ciència mèdica els aspectes biològics i clínics de les diferències. En una carta de resposta a Pilar Rahola publicada al diari *Avui*, Valls subratllava que encara cal treballar molt per deixar de banda els prejudicis i entendre les patologies que afecten les dones, que no maten de forma immediata, però disminueixen de manera important la seva qualitat de vida. La dipu-

tada, que forma part de la Comissió Permanent de Legislatura per als Drets de les Dones al Govern de la Generalitat, reclamava, en aquest sentit, estudis que s'allunyin dels estereotips i identifiquin el component biològic, psicològic i social de les malalties que afecten més el sexe femení, com ara les anèmies ferropèniques, les alteracions endocrines, els trastorns alimentaris (anorèxia i bulímia) o el dolor i el cansament, que són la primera causa de consulta dels pacients de sexe femení a l'atenció primària. En aquest sentit, Valls confirma el compromís del nou Govern de la Generalitat de realitzar activitats preventives que puguin disminuir els efectes d'aquestes dolències, així com de crear un protocol del dolor que permeti realitzar des de la primària "un diagnòstic diferencial" per distingir el cansament, l'anèmia i patologies com la fibromiàlgia, malaltia crònica que ocasiona dolor en múltiples localitzacions a qui la pateix.

Grups de metges residents de l'Hospital Clínic de Barcelona

“Una dona té la mateixa capacitat que un home per exercir la cirurgia, però ha de lluitar molt més per arribar-hi, perquè és un món molt hermètic”,

Elena Estopà, metgessa d'Atenció Continuada al Centre d'Atenció Privada d'Horta

cina no pas com un element individual, sinó lligat a tot el conjunt de l'hospital i a tot el sistema sanitari” posa en relleu que “a la gestió és molt important saber escoltar, buscar solucions pràctiques, treballar en equip i minimitzar els danys”, però subratlla que són característiques independents del gènere. Amb la gestió, diu Craywinckel, passa el mateix que amb la Medicina fa uns anys, que “era una professió d'homes, i després de les dificultats inicials per entrar-hi, les dones la van anar canviant, modulant i fent més independent del gènere”. “La novetat genera resistències, però també et dóna excuses per canviar i fer les coses d'una altra manera”, insisteix la subdirectora mèdica de l'àrea quirúrgica de Sant Pau.

Vocació

Malgrat les resistències que subsisteixen per arribar a llocs de lideratge i, tot i que un estudi de la pàgina web *Fonendo.com*, realitzada per professionals de la salut, posava de manifest fa un parell d'anys que gairebé la meitat de les doctores de l'Estat reconeixien haver-se sentit discriminades pels seus companys o cap, a causa de la seva condició de dona, ni Webb, ni Papiol ni Estopà assenyalen cap problema en aquest sentit. Estopà, que va exercir tres anys com a uròloga a la Creu Roja de Barcelona, assegura no haver-se sentit mai rebutjada pel fet de ser dona en aquesta especialitat. Sí que reconeix, però, dificultats amb els pacients que, de vegades, per manca d'informació, “tracten el metge com si fos un enemic”. En tot cas, però, no es tracta d'un problema lligat al gènere, sinó a la mateixa sanitat que potencia cada cop més “una medicina despersonalitzada. A tercer de medicina, t'ensenyen que és molt important observar com entra un malalt a la consulta i escoltar-lo”, explica Estopà. Ara com ara, el ritme de visites ho fa impossible. “Els

metges hem perdut la capacitat de posar-nos a la pell del malalt”, lamenta Estopà. D'altra banda, Mònica Papiol posa de manifest les diferències de retribució salarial que existeixen entre Catalunya i la resta d'Espanya i que, segons aquesta professional poden arribar a ser de 1.000 euros. “És un tema que s'hauria de millorar”, subratlla.

Una altra de les qüestions en la qual la majoria de

Mònica Papiol, metge de família al Centre d'Atenció Primària (CAP) d'Argentina

les professionals coincideixen és la dificultat que suposa conciliar la vida professional amb la vida personal. Cristina Iniesta posa de manifest, en aquest sentit, que l'equilibri s'aconsegueix "sobretot amb molta organització". "Actualment hi ha molts models de vida familiar, amb diferents patrons d'exigència. Queda clar que les tasques de casa es poden delegar, en canvi, la relació amb la família, no", afirma. "És important que l'espai de dedicació a la família sigui intens i de qualitat, i considero que l'enriquiment personal que et pot aportar el desenvolupament de la teva tasca professional reverteix positivament en la teva vida personal", conclou la directora de l'Hospital del Mar. I és que la vocació és la vocació, independentment del sexe. Malgrat totes les dificultats i les millores que cal introduir en la sanitat catalana, cap no canviaria la seva professió per una altra. En aquest sentit, el gènere no marca la diferència. ■

Combinacions laborals

Segons el Col·legi de Metges de Barcelona, en la professió mèdica, la principal activitat laboral, generalment dominada pel treball hospitalari, se sol combinar amb una segona feina relacionada amb la pràctica liberal no hospitalària. Mònica Papiol, metge de família al Centre d'Atenció Primària (CAP) d'Argentona, forma part del 48% de la professió que combina diverses tasques i fa palès el procés d'adaptació de la professió a l'estructura i els mercats sanitaris. Papiol pertany a la junta de la Societat Catalana de Medicina Familiar i Comunitària (SCMFIC), que compta amb uns 3.000 socis i 30 grups de treball que analitzen de quina manera es pot millorar l'atenció sanitària en l'àmbit de la medicina de família. Aquesta metgessa de 32 anys, que es vol convertir en tutora d'estudiants de sisè, té molt clar que prefereix l'exercici de la medicina a la gestió. "Estic molt contenta de la feina que faig", assegura. No obstant això, s'apassiona també per les possibilitats que obre el treball en equip a l'organització a la qual pertany. L'SCMFIC organitza aquest mes de març (18 i 19) el IV Congrés d'Atenció Primària i Salut Mental que tindrà lloc a Girona i que presentarà tècniques de psicoteràpia breu per a l'atenció primària, a més d'abordar l'ús racional de psicofàrmacs, entre d'altres qüestions. Així mateix, el 16 i 17 de juny i en el marc del Fòrum Barcelona 2004, se celebrarà un congrés que analitzarà les perspectives de la medicina de família i qüestions com ara l'atenció a la immigració, les medicines alternatives o l'eutanàsia.

Dedicació exclusiva en pensament i presència*

Les noves generacions de dones ja formen un gruix important del cos de la futura classe mèdica; ja que al voltant del 60 % dels estudiants de les nostres facultats de medicina són dones. Què faran aquestes dones? Com compaginaran el seu rol social i el seu rol professional? Fins on arribaran les seves fites? Què els demanarà la societat actual?

Com a opinió personal, i per tant no s'ha d'entendre com a generalitzada, sempre he pensat que una allau creixent de dones dins de les facultats de medicina no ha suposat una millora en la professió mèdica, sinó que expressa un fenotip de metge cuidador, de servei comunitari i educatiu que substitueix, en gran manera, l'àmbit de capacitació de l'infermer/a, quant a projeccions personals; quedant per liderar la recerca, la gestió, la direcció i la innovació tecnològica en un món més competitiu de metges homes joves.

La meua reflexió sobre com millorar la professionalitat, la competència i la competitivitat del món de les dones metges, és, sens dubte, una millora salarial, com a mínim a nivell dels països de la Comunitat Europea, que permeti una dedicació exclusiva en pensament i presència a la feina hospitalària i ambulatoria i la qualitat de vida suficient, per tal que la dedicació a la medicina no estigui supeditada per les tasques de la llar, la criança dels menuts i la responsabilitat de cura amb els grans de la família.

La situació salarial de les dones metges, i dels homes, fa que en aquest moment es desvii la nostra activitat professional cap a l'empresa farmacèutica, tant en càrrecs de màrqueting, desenvolupament de fàrmacs, CRO o caps de venda, ja que la consideració social i econòmica d'aquest sector fa que la vida sigui més riallera, arribant a final de mes d'una forma ampla, sense comparança amb el poc sou i la minsa consideració social i de respecte que en aquest moment la nostra societat dona als metges.

**Extracte de la resposta de la Dra. Mercè Boada a la secció "Qüestió d'Actualitat" del Servei d'Informació Col·legial del COMB.*

MERCÈ BOADA

Doctora en medicina, neuròloga, va fundar l'any 1991, el primer centre de dia educacional per a persones amb demència a l'estat espanyol, Alzheimer Centre Educacional, on va començar a treballar amb un programa de psicoestimulació integral. A través de la seva fundació, Fundació ACE. Institut Català de Neurociències Aplicades, ha creat un centre expert en el diagnòstic integral dels malalts amb trastorns cognitius i de la conducta.

FOTO: ESTHER SANROMA

Carmen Gomar Sancho

Cap del Servei d'Anestesiologia,
Reanimació i Tractament del Dolor
de l'Hospital Clínic

“La dona ha d'arreglar el món”

Quines altres dones tenen llocs semblants al seu a l'hospital?

En el meu hospital hi ha direccions de servei portades per dones metge a radioagnòstic, medicina nuclear, serveis relacionats amb el laboratori, microbiologia, immunologia, etc. Hi ha bastants serveis dirigits per dones.

Això vol dir que es tracta d'un centre progressista o marca la realitat dels hospitals?

Actualment es pot dir que un 10-15% dels càrrecs de responsabilitat mèdica dels hospitals està en mans de dones. Això és així en general en els centres públics i en els serveis amb certa manca de protagonisme. Serveis transversals dins de l'hospital, més de suport, com són laboratoris, àrea de diagnòstic o anestèsia en el meu cas. Aquest percentatge es pot considerar una xifra petita, però no ho és si pensem que la generació en edat d'assumir càrrecs d'aquest tipus són dones de 40 a 60 anys; es tracta de la primera generació que ha accedit amb força al món professional mèdic. Em refereixo al sector públic sanitari.

La medicina s'està feminitzant, però els càrrecs amb un major protagonisme segueixen estant en mans d'homes, oi?

Així és, però es tracta d'un problema generacional, perquè la medicina s'està feminitzant en la franja dels 30-40 anys, i la que ocupa els llocs de responsabilitat és la immediatament anterior. Quan passin 5-6 anys, aquesta proporció s'incrementarà molt. Una altra qüestió és si la proporció de càrrecs ocupats per dones es correspondrà amb la proporció de metges dones. És un tema sobre el que tinc dubtes, perquè considero que les dones no tenen l'ambició de responsabilitat i de poder que té l'home.

Diria que en el camí d'assolir una carrera professional, ser dona dificulta més que ajuda?

En uns conceptes dictats amb paràmetres masculins, sí, perquè els valors no són els mateixos en ambdós gèneres. De totes maneres, les dones del meu entorn no sen-

tim una gran discriminació en el món sanitari públic. No, no es percep aquesta discriminació.

Es pot dir que ha complert els seus objectius i no ha vist defraudades les seves expectatives?

Professionalment i laboral no les he vist defraudades. I crec que en alguns aspectes han superat el que esperava. El que sí és veritat és que globalment he hagut de renunciar a altres expectatives personals: temps, activitats relacionades amb l'aspecte personal o familiar, per poder complir amb les primeres.

Com es viu la maternitat quan es té una gran responsabilitat en l'àmbit laboral?

És difícil de contestar, perquè som d'una generació en què la fase forta de la maternitat no es correspon amb l'ostentació d'un lloc de responsabilitat. Ara que la maternitat es dona en èpoques més llunyanes, probablement es pugui associar a un nivell més important de responsabilitat i el conflicte sigui més alt. En la meua generació, teníem els fills quan érem molt joves i encara no havíem accedit a llocs de responsabilitat. Però observes que en aquesta cursa cap a expectatives professionals, els homes van avançant-te. I no tant perquè tu no siguis capaç d'assumir les dues coses, sinó perquè et veuen amb menys capacitat de compromís cap al món professional.

Es pot considerar en un determinat moment que s'ha tocat sostre professional?

Sí, pel que fa a les teves relacions amb el medi extern. En gestió sanitària hi ha algun moment que sí. Però en medicina hi ha altres punts del desenvolupament professional en els que se segueix experimentant un cert desenvolupament professional que compensa en el sector de gestió i organització. En això, la medicina es diferencia de les altres per la constant evolució que té.

Com contempla vostè el futur de la professió mèdica?

Veig un futur d'anàlisi, de reflexió i de molt canvi. Ho visc amb un cert desconcert. Primer per la feminització, i en

“L'autoritat femenina segueix sent menys acceptada que la masculina, fins i tot per les dones”

FOTO: ESTHER SANROMÀ

segon lloc per la socialització real, ja que avui dia la percepció de la societat cap a la medicina pública és molt bona, i això suposa un canvi molt important. És a dir, que tota la població que té dret a tractament mèdic vagi a la medicina pública. En l'actualitat, la medicina pública està molt recolzada per la privada, a causa de l'existència de pacients que refusen la medicina pública en favor de la privada. Però, a mida que la pública augmenti en qualitat, la gent no anirà a la privada. Això significa unes càrregues de treball molt grans. No estic segura que les dones estiguem disposades a donar tant de temps a la professió de la medicina durant tota la nostra vida com ho fa un home. I si comptem que el recurs humà per a la medicina socialitzada seran dones, que l'exigència serà alta i amb aquesta visió equilibrada que tenim les dones de la biografia, no crec que existeixin moltes dones disposades a duplicar jornades, a treballar en diversos llocs.

Creu que la dona és menys ambiciosa que l'home?

Ho és en el concepte d'obtenir coses medibles, però en altres aspectes la dona és molt més ambiciosa i difícilment es conforma amb recompenses petites, immediates. La dona ha d'arreglar el món. Ella té un concepte de què tot el que l'envolta està relacionat i ho ha d'arreglar tot. Trobes poques dones que es conformin amb el càrrec; necessiten organitzar el seu ambient i influir en els demés i això és una gran ambició.

Quins problemes comporta una direcció femenina, tant si es tracta de manar a altres dones com a homes?

Aquí és on veig la veritable discriminació. En aquest moment és on existeix la veritable discriminació dels càrrecs de responsabilitat femenina. No crec que si una persona està capacitada hi hagi grans diferències a l'hora d'accedir a un lloc de responsabilitat. Però quan l'exer-

ceix hi ha una gran discriminació, perquè l'autoritat femenina segueix sent menys acceptada que la masculina, fins i tot per les dones. És un aspecte que encara costa guanyar: l'autoritat que et confereixen els altres; no l'autoritat que t'ofereix el càrrec, sinó *l'autoritas*. Hi ha un barem de qualitats i defectes que s'apliquen de manera molt diferent de l'home a la dona per qualsevol treballador, home o dona. Qualsevol plantejament una mica ferm es cataloga d'histèria en la dona i de caràcter en l'home. A més, quan la dona ha d'exercir l'autoritat, s'autojustifica, necessita molts arguments per convèncer a l'altre de què ha d'exercir l'autoritat, i es diu que *excusatio non petita acusatate manifesta*, i aquest procedir debilita enormement. ■

Cèlia Ribera Banús

Nascuda a València l'any 1950, va obtenir la llicenciatura de Medicina l'any 1973 per la Universitat de València. Té dos fills de 27 i 23 anys. Va realitzar els estudis de doctorat i la tesi doctoral en la Universitat Autònoma de Barcelona i la residència en anestesiologia i reanimació en l'Hospital Clínic de la Universitat de Barcelona. Actualment és Professora titular de la Universitat de Barcelona i Cap del Servei d'Anestesiologia, Reanimació i Tractament del Dolor de l'Hospital Clínic, servei on hi treballen 64 metges. Ha ocupat diversos càrrecs de gestió en la Universitat i en l'Hospital Clínic, va ser directora de la *Revista Española de Anestesiología y Reanimación* entre 1979 y 1988, és membre del *Board Europeo* i de *l'European Diploma of Anesthesiology and Intensive Care* de *l'European Academy of Anesthesiology*. Ha editat 11 llibres, escrit 120 capítols de llibres i publicat 134 articles en revistes d'especialitat, a més a més de nombroses participacions en congressos i en reunions científiques. Ha dirigit 28 tesis doctorals.

Caterina Mieras, Marina Geli i Montserrat Tura al pati dels tarongers del Palau de la Generalitat de Catalunya

De la medicina a la política

Les quatre conselleres nomenades pel nou Govern de la Generalitat de Catalunya representen el 26,66 % de presència femenina en l'executiu d'un total de 15 consellers. Ens hem fixat que tres d'aquestes quatre conselleres són metgesses de professió. Ens referim a les senyores **Montserrat Tura**, consellera d'Interior, que és metgessa internista, **Marina Geli**, consellera de Sanitat, que és internista i especialista en malalties infeccioses, i **Caterina Mieras**, que és dermatòloga.

Volem saber quines són les raons que les han fet apartar de la medicina per dedicar-se a la política, tot i sabent que totes tres realitzen activitat política des de l'època universitària. Algunes connotacions hi deu haver entre la política i la medicina. Esbrinem-ho.

1 Quins atractius té la política per deixar, encara que sigui provisionalment, la medicina?

2 Quin diagnòstic fan de la política catalana actualment?

1 Quins atractius té la política per deixar, encara que sigui provisionalment, la medicina?

Montserrat Tura, consellera d'Interior i exalcaldessa de Mollet del Vallès explica: "La política és la base per entendre totes les grandeses i misèries de la humanitat. El meu compromís amb la política consisteix en què no em sembla possible denunciar injustícies i coses que no funcionen bé en el meu entorn, sense intentar aportar el meu esforç personal, i el col·lectiu de moltes persones que pensen com jo per millorar el nostre entorn i aportar un bri de major justícia al món."

Tura és una veterana de la política, perquè va ser alcaldessa de Mollet durant anys i és una de les dones que ha integrat el concepte de què es pot lluitar per la justícia i al mateix temps manar. De les tres conselleres metgesses, ella és la que porta més temps allunyada de l'exercici de la medicina. Val a dir que a la ciutat de Mollet des de les primeres eleccions democràtiques han tingut tres alcaldesses: Anna Bosch del PSUC, Coll d'IC-Verds i Montserrat Tura del PSC.

Marina Geli, consellera de Sanitat, ha estat diputada al Parlament de Catalunya des del 1995 fins al 2003. "A partir de l'any 1995 vaig fer el pas de dedicar-me més intensament a tasques polítiques, i ha estat molt natural, sense fissures. La missió de fer que la sanitat pública assoleixi les cotes més altes d'accessibilitat, igualtat i servei als ciutadans i ciutadanes m'illusiona, tot i que sóc conscient de la gran responsabilitat que comporta. I també, com a dona, aspiro a contribuir a què l'anomenat *sostre de vidre* acabi sent un mite del segle passat. Les dones participem relativament poc en la política activa i en la vida pública, perquè l'organització social no ho facilita, i penso que la clau es troba en poder repartir amb els homes i la resta de la societat algunes tasques de l'esfera privada. Una major participació femenina en la política beneficiaria tota la societat, ja que, per a mi, això va fins i tot molt més enllà de la presència o no de dones. I té molt a veure amb la manera com s'exerceix el poder i amb les conseqüències d'aquest exercici més humanitzat i proper".

La gran novetat en els nomenaments de les conselleres va ser la decisió d'oferir el Departament de Cultura a Caterina Mieras, una política no tan coneguda a nivell mediàtic i social com les anteriors.

Caterina Mieras, consellera de Cultura, respon: "Al llarg de la meua vida he tingut, sobretot, dues passions: la política i la medicina. Pertanyo a una generació que es va incorporar a l'activitat política durant els últims anys del franquisme i per a nosaltres era més aviat difícil dissociar la professió o els estudis de la política. Des d'aleshores, he compaginat la medicina i la política tan bé com he pogut: a temporades m'he dedicat més a la política i a temporades més a la medicina. Precisament, medicina i política tenen en comú moltes coses, entre elles l'objectiu de millorar el benestar de les persones en un sentit ampli, i també el de contribuir a què la solidaritat entre la gent sigui efectiva i indispensable per al nostre futur. Ara mateix, dedicar-me exclusivament a la política del país constitueix per a mi, sobretot és un honor, però també una responsabilitat, que afronto amb una il·lusió gran i moltes ganes de fer coses. I de fer-ho amb les majors complicacions possibles amb els diversos agents culturals del país i el conjunt de la ciutadania".

2 Quin diagnòstic fan de la política catalana actualment?

Montserrat Tura: "Estem en un gran moment de canvi i tots els canvis generen problemes, però alhora ens omplen d'oportunitats d'esmerçar energies renovades a millorar la governació de Catalunya. Sóc conscient de què és un moment de moltes esperances i il·lusions i que hem d'intentar no decebre-les."

Marina Geli: "El dia 16 de novembre la ciutadania va crear un escenari polític molt plural, que va desembocar en un acord que ha començat a canviar la vida del país, un Govern catalanista i d'esquerres, que acaba amb la falsa divisió de nacionalistes i no nacionalistes. Aquest nou Govern serà de proximitat, donarà valor a escoltar, a fer participar tots els ciutadans en el projecte del canvi. Per tot això, a mi, la situació política actual m'encoratja. Catalunya ha sortit de la letargia i, personalment, em sento honorada de formar part d'aquest nou govern on l'ambició ideològica i la rigorositat en la gestió aniran juntes. I aquest canvi ja l'hem començat. Voldria ressaltar que un dels objectius del nou Govern és el de fer de Catalunya un país socialment avançat, repensant i enfortint les polítiques socials. La nostra prioritat en matèria sanitària serà la salut de les persones i de la comunitat. El ciutadà serà el protagonista i el propietari del sistema de salut, juntament amb uns professionals amb més oportunitats de participar. Donarem més valor a la promoció i la protecció de la salut i a la prevenció de la malaltia amb tres grans objectius: la salut pública, la qualitat i la humanització de l'assistència i l'atenció a les persones amb malalties cròniques. I tot això amb transparència i diàleg".

Caterina Mieras: "El moment polític català el trobo molt interessant i engrescador. Després de 23 anys de govern nacionalista de dretes, tenim un govern progressista que s'ha marcat com a prioritat bàsica la millora del benestar per a tothom, de cada ciutadana i ciutadà de Catalunya. Un govern que té entre les seves prioritats l'educació i no hem d'oblidar que l'educació és cultura i la cultura és educació. En l'àmbit específic de la cultura, hem començat a impulsar tres objectius estratègics: activar un pla territorial d'infraestructures culturals, és a dir, una xarxa que cohesioni el conjunt del país; crear per llei, en el 2005, el Consell de la Cultura i les Arts, i duplicar el pressupost del Departament de Cultura en quatre anys. Per assolir aquests objectius és obvi que el diàleg amb tots els agents culturals i el consens en els grans temes són imprescindibles i seran una constant en el meu mandat. Catalunya, en termes culturals però també en altres camps, necessita una millor relació de proximitat, i una de les claus d'aquesta relació és el contacte permanent amb l'Administració local".

En la professió mèdica es necessita una gran dosi d'humanitat alhora que saber fer bons diagnòstics, experiències bàsiques també en el món polític que, sens dubte, aplicaran les tres conselleres en els seus respectius departaments. ■

**Esther Molas
Montserrat Puig**

L'univers publicitari: Protagonistes i destinatàries

La comunicació publicitària és per tot arreu, ens salta al damunt quan obrim el diari o una revista, ens pica l'ullet des de les tanques del carrer, ens impregna del seu missatge des de la pantalla gran quan anem al cinema o, des de la petita, quan som ben escarxofats al sofà. Ningú s'escapoleix d'experimentar els diferents estils i recursos que empra la publicitat per seduir-nos, per convèncer-nos i per fer-nos comprar.

per **Elvira Altés**

Una ventafocs que ha de tornar a casa abans de les dotze de la nit si no vol que se li encrespi el cabell, una amazona que cavalca en un model de cotxe en el que escriu que NO per contestar a un alt executiu que li acaba de demanar que es casi amb ell, o una dona exigent que prefereix canviar el marit abans que la rentadora. Aquella morenassa que ensenya l'epidermis al costat d'una beguda, o aquella que després de patir un accident s'arregla i es posa a punt pels equips que la salvaran o la rosa que es despulla per entrar en un cotxe que li farà de vestit... O la mama que dóna el millor als seus fills o la sogra criticacona que li agrada el cafè curtet... Dones i més dones que viuen en els anuncis, fruit de la imaginació estereotipada dels creatius de publicitat, els quals ens volen suggerir un món nou, però només aconseguen que les imatges tradicionals es barregin amb nous i discutibles models de feminitat.

És paradoxal que una activitat com la publicitat, que persegueix la dona com a potencial consumidora, la utilitzi per protagonitzar els anuncis com a reclam (sovint d'una forma tan grollera), o encara més, que se'n oblidí. Una bona part de la publicitat televisiva està protagonitzada per homes, que són també les veus en off que informen del que cal saber o comprar. El punt de vista des del qual s'explica la petita història o es presenta la imatge és masculí, tant si ens volen vendre un sabó de la roba com un cafè instantani. Les dones dels anuncis acostumen a representar la part estètica, la il·lustració, l'anècdota, o l'element que atrau el desig, en definitiva, la libido. Són l'esquer de la mirada, l'ham amb el que es vol atrapar l'atenció del destinatari, sobretot quan es tracta de begudes i de cotxes, que, com indica *l'Observatorio de la Publicidad del Instituto de la Mujer*, van acaparar l'any 2002 el 18 % de les denúncies.

El llenguatge de la fascinació

Però, per què ens fascina la publicitat?, quina mena de llenguatge fa servir que sovint resulta tan efectiu? La publicitat, a diferència de la ciència i de la tecnologia, no fa servir la lògica ni la raó, ben al contrari, el llenguatge publicitari apel·la al sentiment i ho fa des d'un registre mític, molt més primitiu i antic que les construccions del pensament lògic. Les petites narracions, les imatges, les representacions dels protagonistes d'aquesta unitat de sentit que és en sí mateix un anunci ens parlen a través del mite d'allò que ha interessat sempre als humans, de l'amor, de la por, del desig, de l'enveja, de l'esperança, de totes aquelles emocions i sentiments que ens conformen i donen sentit a la nostra vida. De fet, no fa altra cosa que el que han vingut fent tradicionalment els contes, les rondalles, els mites i les llegendes; això és: explicar una part de l'experiència humana. La diferència és que la publicitat recobreix aquest llenguatge d'una pàtina de novetat, de modernitat.

Grans teòrics com Roland Barthes ja han deixat dit que el bon missatge publicitari és aquell que condensa la retòrica més rica per parlar dels grans temes

onírics de la humanitat. Així que tenim un artefacte que, a partir de les metàfores, dels jocs de paraules i de les imatges suggeridores, és capaç d'oferir-nos una representació del món, una representació en la que darrera del missatge explícit s'hi amaga una altra de latent. És a dir, que mentre l'espot o l'anunci ens arriba connotat per la seva finalitat oberta, la que ens diu "compra", també està denotat, de manera que al desenvolupar arguments o persuadir amb imatges reemplaça la invitació a comprar per la visió d'un món on allò natural és comprar si volem aconseguir els nostres somnis.

La publicitat treballa en aquest registre perquè és molt efectiu, és com tocar un timbre amb la seguretat de què sempre ressonarà, doncs fa dringar dins nostre les emocions més primàries. De fet, no només ressona sinó que també ens tranquil·litza al poder reconèixer aquestes impressions com a pròpies i universals. I entre els recursos que utilitza la publicitat per fer-nos somniar, un dels principals és la utilització de personatges arquetípics. Els arquetips viuen en aquest món mític dels somnis en el qual es manifesten

Més denúncies, més consciència

Algunes coses estan canviant, però, en aquest territori de la comunicació publicitària. La ciutadania està molt més atenta i conscient que abans, com ho demostra el fet que l'Institut Català de la Dona ha rebut durant l'any 2003 molt més del doble de les denúncies de l'any anterior. Així, mentre el 2002 van rebre 33 denúncies, el 2003 se'n van cursar 77, de les quals una bona part apuntaven contra els anuncis de neteja i llar i els dedicats a la higiene i alimentació, assenyalant que mostren un tracte que denigra i vexa les dones. Una dada interessant a tenir en compte és que si bé la majoria de les queixes les han formulat les dones (84%), hi hagut un 9% de denúncies que han presentat els homes. El que encara no s'ha produït, i costa d'entendre el perquè, és que els homes es queixin quan en ells se'ls presenta de manera estereotipada, com a personatges absurds, masculistes i grollers. Però aquesta és una altra guerra, que caldrà que la facin els homes i com més aviat s'hi posin, millor, doncs no es tracta que ara siguin ells els que hagin de mostrar-se nus o incitants, convertits en objectes de desig, perquè aquesta no és la igualtat a la que aspirem.

Aspirem i esperem dels i de les creatives de publicitat que representin un món més proper a la realitat, en el que hi hagi persones que portin a terme diferents rols simultàniament, que puguin ser pares i mares, a més de bons cuiners i bones amants, professionals responsables i companys divertits, i que en diferents contextes els puguin passar coses emocionants, curioses o estranyes, però sense haver de recórrer als tòpics, perquè (i ja ho haurien de saber) no hi ha res que desmenteixi més els clixés que la vida real. ■

com a personatges ideals que apleguen condicions essencials i modèliques.

Els nostres referents arquetípics poden ser els mitològics, els déus i les deesses gregues i romanes, que després s'han anat recreant en les llegendes, en els contes infantils, en la poesia èpica, en les cançons tradicionals... i ara en la publicitat. Aquests arquetips es constitueixen en un dispositiu de gran plasticitat, amb una ductilitat que els permet recrear-se i adaptar-se a cada moment històric. Són imatges d'una gran potència que apel·len a l'imaginari col·lectiu i que s'encarreguen d'afegir significats ocults al missatge publicitari.

De manera que, si observem atentament, en els missatges publicitaris hi podem seguir el rastre de l'amazona i la vestal, de la bruixa i de la fada, de l'heroi i del guerrer, del viatger i de l'amant, això sí, vestits amb els elements històrics i socials del moment. Tots ells ens ofereixen un catàleg de possibles identitats a explorar, a canvi, només, de comprar-nos un cotxe, una rentadora, un perfum... un objecte que portarà incorporat l'opció d'experimentar-nos per un instant en nou jo, en una nova identitat. ■

Este IWC de titanio es duro. Especialmente con las mujeres. Sólo existe para hombres.

El titanio es un metal extremadamente resistente y ligero, ideal para relojes deportivos y de aventura. El IWC de titanio es el resultado de la combinación perfecta de tecnología y diseño. Su resistencia y su elegancia lo hacen ideal para hombres que buscan un reloj que sea tanto un compañero como una declaración de estilo.

IWC

El titanio es un metal extremadamente resistente y ligero, ideal para relojes deportivos y de aventura. El IWC de titanio es el resultado de la combinación perfecta de tecnología y diseño. Su resistencia y su elegancia lo hacen ideal para hombres que buscan un reloj que sea tanto un compañero como una declaración de estilo.

El decàleg* del sexisme publicitari

1. Promou models que consoliden les pautes tradicionals fixades per cadascun dels gèneres
2. Persegueixen adequar els cossos femenins a uns estàndards de bellesa considerats com a sinònim d'èxit
3. Exerceixen pressió sobre el cos femení a través de determinats tipus de productes que faciliten el seu domini i control
4. Presenten el cos de les dones com un territori espatllat que cal corregir: obesitat, arrugues, fugues d'orina, estrenyiment, morenes...
5. Situen els personatges femenins en una posició d'inferioritat i dependència
6. Exclouen a les dones de les grans decisions econòmiques
7. Allunyen les dones dels espais professionals més prestigiosos i els hi assignen rols de neteja, cura i alimentació familiar
8. Neguen els desitjos i voluntats de les dones i mostren com a *natural* que la seva voluntat s'adeqüi als desitjos i voluntats dels altres
9. Representen el cos femení com a objecte, és a dir, com a valor afegit als atributs d'un determinat producte
10. Mostren una imatge de la dona en perpètua necessitat de ser controlada, com una mena de justificació de les pràctiques violentes que s'exerceixen sobre ella

* Aparegut a l'agenda 2004 *Mujer, publicidad y otras mentiras*, editada per l'Institut Andaluz de la Mujer

Els reptes de la Presidència irlandesa

El Consell de la Unió Europea es proposa aconseguir una major participació femenina afrontant els temes de gènere

El passat mes de gener, Willie O'Dea, ministre de Justícia, Igualtat i Reformes Legislatives d'Irlanda explicava el programa de gènere davant la Comissió de Drets de la Dona i Igualtat d'Oportunitats del Parlament Europeu. El ministre irlandès va anar desgranant, un a un, els diferents punts d'aquest programa.

Davant el repte de l'ampliació i tenint en compte les tradicions comunitàries, O'Dea va destacar que un dels objectius de la presidència irlandesa és aconseguir una major participació de les dones. Aquesta participació s'ha de veure reflectida tant a l'hora de confeccionar les llistes electorals dels diferents països i partits com a l'hora d'aportar dones en els nous llocs de decisió per part d'aquests nous Estats membres i, per suposat, també incrementar la participació de les dones en el moment d'anar a votar. Tant la composició del proper Parlament Europeu com la Comissió Europea que es constituirà després seran de vital importància pel futur de la Unió Europea, ja que marcaran el desenvolupament de la política europea en els propers cinc anys.

Una altra qüestió important, segons el ministre irlandès, es produirà en el Consell Europeu de finals del mes de març a Brussel·les, on els caps d'Estat i de Govern de la Unió Europea rebran, per primera vegada en una cimera d'aquestes característiques, l'Informe Anual sobre Igualtat entre Homes i Dones. Aquest informe s'està treballant també des de la Comissió i és present en l'agenda dels responsables de Treball, Política Social, Salut i Consum.

També en el mes de març a Nova York es reunirà la Comissió sobre la situació de la Dona de Nacions Unides. Aquest any els temes principals són: el paper dels homes i els joves en la igualtat de gènere i la par-

Dos eixos d'acció: *ampliació i economia*

Des de l'1 de gener fins el 30 de juny de 2004, Irlanda assumeix la Presidència del Consell de la Unió Europea. Des de la seva incorporació aquesta és la sisena vegada que presideix el Consell de la Unió i ho fa en un moment històric de la construcció europea, ja que el proper 1 de maig entraran 10 nous països de l'Europa de l'Est i de la Mediterrània, en la que serà l'ampliació més gran de la Unió Europea; el 13 de juny hi haurà eleccions al Parlament Europeu i al llarg d'aquests mesos de presidència del Consell s'haurà de donar una embranzida per tal de consensuar la futura Constitució europea.

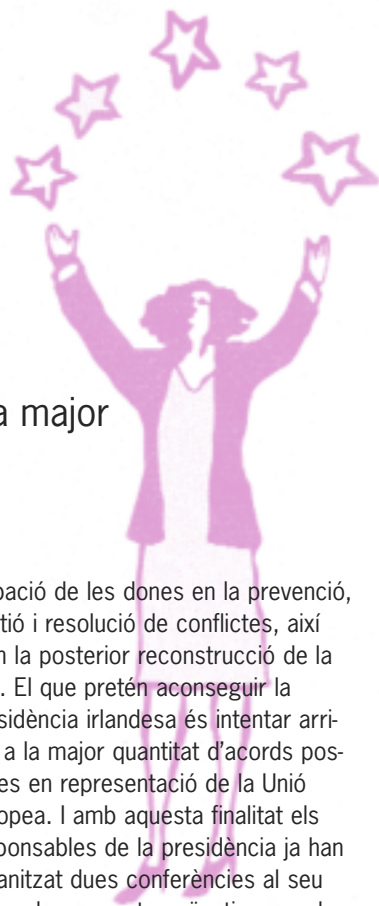
A banda d'aquests reptes la Presidència d'Irlanda també treballarà per aconseguir els objectius que es varen fixar en la Cimera de Lisboa, el març de 2000, per tal de fer de la Unió Europea l'economia més competitiva i dinàmica del planeta per l'any 2010. I per fer-ho possible, una de les prioritats d'aquesta presidència és mantenir els punts claus que són la creació de nous llocs de treball, una més gran cohesió social i la protecció del medi ambient.

ticipació de les dones en la prevenció, gestió i resolució de conflictes, així com la posterior reconstrucció de la pau. El que pretén aconseguir la Presidència irlandesa és intentar arribar a la major quantitat d'acords possibles en representació de la Unió Europea. I amb aquesta finalitat els responsables de la presidència ja han organitzat dues conferències al seu país sobre aquestes qüestions, en les que la dimensió de gènere ha tingut un paper molt important.

Un nou Daphne contra la violència

La violència contra les dones és un altre de les grans preocupacions d'aquesta presidència. Existeix el compromís d'avançar en la proposta d'un nou programa contra la violència de gènere conegut amb el nom de Programa Daphne II. Aquest tema però no és nou, ja que es va tractar a la Presidència italiana i al Parlament. I ara el que es pretén és donar-li una empenta per posar-lo en marxa. La Conferència de finals del mes de maig a Dublín serà un bon escenari per tractar totes les qüestions que comporta la violència contra les dones, com la indústria sexual, entre d'altres, però també serà un bon punt de trobada per recollir les experiències dels Estats membres i les bones pràctiques que s'han desenvolupat fins ara.

I també en aquest capítol es contempla l'assetjament sexual en el lloc de treball. Per tenir més dades sobre aquest tipus de violència contra les dones, la Presidència irlandesa ha preparat i distribuït un qüestionari per a conèixer i avaluar la situació existent en els diferents països que con-

formen la Unió Europea, així com els països de l'adhesió. Aquest punt es treballarà conjuntament amb els responsables d'aquests afers als Països Baixos, país que presidirà el Consell de la Unió Europea en el següent semestre.

Legislació més comprensible

Fonamentat en l'article 13 del Tractat que "assegura la igualtat entre homes i dones referent a l'accés al treball, a la formació i promoció professional i a les condicions de treball" la Comissió Europea ha proposat un projecte de Directiva per consolidar i revisar les directives existents en l'àmbit del Tractament de la Igualtat entre Homes i Dones.

Al llarg dels sis mesos de Presidència irlandesa s'haurà d'avançar en la redacció i discussió d'aquesta nova Directiva que simplificarà la complexa legislació sobre igualtat de drets i, per tant, la farà més comprensible a la ciutadania europea. ■

Alicia Oliver – Mª José Ruiz
Xarxa Europea de Dones
Periodistes

AGENDA DE LA PRESIDÈNCIA IRLANDESA EN QÜESTIONS DE GÈNERE:

1 al 12 de març – Nova York

Comissió sobre la situació de la Dona

Trobada anual d'aquesta comissió de Nacions Unides per tal d'avaluar la situació de les dones al món. Irlanda actua com a portaveu de la Unió Europea

4- 5 de març – Brussel·les

Reunió del Consell de Treball, Política Social, Salut i Consumidors

Presentació d'una part del primer Informe sobre Igualtat entre Dones i Homes que es presentarà en el Consell Europeu de primavera

6 – 7 de maig – Limerik

Nous Horitzons per a la Igualtat entre Dones i Homes

Serà el lloc de trobada per examinar tots els aspectes que intervenen en els temes d'igualtat de sexes. També es donarà una perspectiva de gènere en la gestió dels fons estructurals

El segon dia es reuniran tots els Ministres per a la Igualtat de la Unió Europea

24 – 25 de maig – Dublín

Conferència sobre la Violència a la Trobada de Dones

Aquesta conferència presentarà totes les qüestions que tenen a veure amb la violència contra les dones i permetrà compartir i conèixer altres experiències dels diferents estats membres

27 – 28 de maig – Limerik

Conferència: Implementar la Igualtat

A partir d'una gran varietat d'experiències, aquesta conferència ajudarà a combatre les discriminacions de gènere

31 de maig – 1 de juny – Westport

Conferència sobre Desenvolupament Rural

Abordarà les qüestions de desenvolupament rural des d'una perspectiva de gènere

1 – 2 juny – Luxemburg

Reunió del Consell de Treball, Política Social, Salut i Consumidors

Es revisaran tots aquests punts en relació a la igualtat entre homes i dones per proposar una Directiva contra la discriminació sexual. També es revisaran les directives actuals sobre el tractament igualitari entre homes i dones.

Informació sobre les activitats del Parlament Europeu:
www.europarl.es / www.europarl.eu.int

Les dones fan de ma

Cooperació versus confrontació

Per **Carles Duarte i Montserrat***

Crec sincerament que sí. I començaré amb unes reflexions que neixen de la meua condició d'escriptor. Quan Caterina Albert i Paradís va publicar, amb el pseudònim Víctor Català, *Solitud* (l'any vinent farà 100 anys), una de les millors obres de la literatura catalana, estava fent ressonar la veu de la dona a la nostra novel·lística. Obria així un camí que han anat eixamplant amb un gran talent altres narradores i que ha incorporat a la nostra literatura un món bastíssim d'experiències, de sensibilitats, d'angoixes i de somnis que al llarg de segles no havia tingut cap expressió.

M'he dedicat uns quants anys intensament a la política i hi he pogut coincidir amb força dones. I considero que la contribució de la dona a la política és del tot primordial. En primer lloc, perquè no pot ser que, com ara recordava que ha succeït en el cas de la literatura, una part fonamental de la realitat humana en pugui quedar al marge, tenint en compte, a més, que les decisions polítiques afecten tothom. Però, a més, perquè el paper de la dona ha de ser decisiu perquè la política deixi de ser entesa abans de res com una lluita pel poder. Sovint les guerres, que tant de dolor i tanta destrucció han provocat, han tingut com a punt de partença la pugna pel domini dels uns sobre els altres! Cal reivindicar que la relació entre els pobles es basi en el respecte i la cooperació. L'activitat política s'ha associat massa amb confrontació i imposició, i massa poc amb ideals generosos, amb consciència de la complexitat, amb construcció en comú. La política no és ni un exercici merament intel·lectual ni, encara menys, el rostre sense armes d'una concepció bèl·lica de les relacions humanes. Només tocant de peus a terra, coneixent la realitat en tots els seus matisos, interpretant els anhels col·lectius i amb una mirada capaç d'intuir i de dibuixar horitzons compartits, la política pot adquirir la seva plenitud. I és per això que necessitem que les dones assumeixin una responsabilitat creixent en la vida pública.

Les dones solen arribar a la política sense rutines interioritzades ni conformismes ni actituds resignades. En canvi, hi aporten un esperit inquiet, una actitud més oberta a l'aprenentatge i a la comprensió, a posar-se en el lloc de l'altre. No hi ha política avui sense diàleg i pacte, sense renunciar mai a les pròpies conviccions. Cal un profund sentit del bé comú i de la responsabilitat que s'hi adquireix, que va més enllà del territori individual. Els polítics que només són capaços d'acceptar la seva visió del món es tornen de vegades perillosos, perquè creen fractures. I crec que es fa oportú de recordar aquí uns mots que Espriu, reprenent una antiga imatge hebrea, feia dir al seu Altíssim de *Primera història d'Esther*: "Atorgueu-vos sense defallences, ara i en créixer, de grans i de vells, una almoina recíproca de perdó i tolerància. Eviteu el màxim crim, el pecat de la guerra entre germans. Penseu que el mirall de la veritat s'esmicolà a l'origen en fragments petitíssims i cada un dels trossos recull tanmateix una engruna d'autèntica llum". Estic convençut que la veu de la dona ajudarà a estendre aquesta manera d'entendre la política. ■

*Director de la Fundació Jaume I i exsecretari general de la Presidència de la Generalitat

carmentó

política manera diferent?

Il·lustració Carme Solé Vendrell

Capacitat d'escoltar

Per Eulàlia Vintró*

M'hauria agradat poder contestar aquesta pregunta amb un sí sonor i convençut i, alhora, disposar d'una llista immensa d'exemples que ho justificassin amb tota claredat. O seria encara preferible que la pregunta fos innecessària en la mesura que per a totes les persones resultés evident que la política és tota una altra cosa quan la fan les dones. Tanmateix, la pregunta s'ha formulat i amb raó, i la resposta lluny d'ésser categòrica haurà d'emprar tota mena de matisos.

Si hem de fer cas dels paràmetres europeus, ja fa temps que s'ha formulat el criteri segons el qual per aconseguir que es comenci a notar la presència de les dones en qualsevol organisme cal que la seva representació superi el trenta per cent. No cal, doncs, revisar cap estadística per adonar-se que no s'arriba a aquest percentatge, ni de lluny, ni en les cúpules dels partits polítics, ni en les dels sindicats o de les organitzacions empresarials, ni en els governs de l'estat o de les comunitats autònomes o dels ajuntaments més grans per esmentar algunes de les organitzacions o institucions clau de qualsevol democràcia, per no parlar del Tribunal Constitucional o del Consell General del Poder Judicial o de la Fiscalia de l'Estat o de la presidència dels bancs i caixes d'estalvi, etc.

En política, doncs, com en la resta de l'organització social, les dones estem lluny de la paritat que ens correspon numèricament i lluny, també, d'aquest percentatge necessari per fer-nos notar. La conseqüència lògica d'aquesta realitat és que no és perceptible el canvi en la manera de fer política de les dones, tot i que tinc el convenciment que les dones sí fan política de manera diferent, encara que no es noti o que algunes dones en política assumeixin acríticament i imitin els pitjors paradigmes masculins, identificats a més amb l'única manera de fer política.

Voldria destacar-ne alguns trets significatius: capacitat d'escoltar i de respectar l'altra persona, sentit de la responsabilitat individual i grupal-institucional, afany de concreció i de recerca de solucions viables, reflexió prèvia a la decisió, fermesa en les conviccions i disponibilitat per arribar a acords, sense humiliacions. No nego que alguns homes també puguin identificar-se amb aquests trets, però si calgués definir com fan política els homes, és a dir, com es fa política, no utilitzaríem aquests conceptes. Només em queda desitjar que les dones no rebutgin fer política fastiguejades de com s'està duent a terme i que la seva presència paritària modifiqui els comportaments actuals. ■

*Professora de la Universitat de Barcelona

endre 11

ENTREVISTA

MARTA SELVA

presidenta de l'Institut Català de la Dona

“La principal lluita serà negociar la transversalitat de les polítiques de gènere ”

FOTO ESTHER SANROMA

A molta gent pot haver sorprès el nomenament de Marta Selva com a presidenta de l'ICD, però no pas a les dones que hem estat participant en els darrers anys en el moviment feminista i associatiu. Selva és una veterana en el món del feminisme fins a esdevenir una dona de referència tant per l'impuls que ha donat al cinema de dones –per exemple amb la Mostra Internacional de Cinema de Dones des de la cooperativa Drac Màgic- com per la seva implicació

en el procés de recuperació del Centre de Cultura de Dones Francesca Bonnemaison, passant per la seva tasca docent o la seva activa participació a Ca la Dona i a la Xarxa Feminista. Ara, amb 50 anys i dos fills, té davant d'ella el repte de tirar endavant l'ICD i per això s'ha envoltat d'un equip directiu de confiança per tal de gestionar més efectivament un espai que pretén treballar dialogant amb el teixit associatiu català de dones.

“Aquest repte em resulta apassionant, tot i sent conscient de les limitacions que hi ha i dels pactes que haurem de fer”

Quin ha estat el camí per arribar a la presidència de l'ICD?

Imprevist, totalment imprevist; no hi havia cap camí pensat. El conseller en cap va interpellar-me a mi i al meu equip i vam decidir que tiràvem pel dret.

Pensa que es treballa diferent des de la societat civil que des d'una institució com aquesta?

Sí, i aquí està el repte. La pregunta va ser: “Et veus capaç?”. Tot plegat suposava un canvi de plantejament, perquè aquí les possibilitats d'incidència i transformació directa són més grans. Ara aquest repte em resulta apassionant, tot i ser conscient de les limitacions que hi ha i dels pactes que haurem de fer. Hem de tenir en compte que l'administració de Catalunya estava quasi en una situació de *respiració assistida* i se li havia de subministrar oxigen. L'ICD ha d'apropar-se a aquesta posició de vivificar i enfortir una proposta política de transversalitat i compromís, així com de deslocalització territorial. Això requereix un ús dels pressupostos diferent i rescatar una autoritat política que abans no tenia.

Creu que el seu paper és més polític que altra cosa, doncs?

Sí, és més polític, ja que l'ICD ha de liderar les polítiques transversals en tota l'administració i ha de poder intervenir directament en solucions concretes, tot i que aquestes solucions han de venir d'una planificació global del govern. La principal lluita serà negociar la transversalitat de les polítiques de gènere.

Des de l'àmbit del món associatiu de les dones s'ha criticat freqüentment l'ICD. Quines coses pensa que s'han de canviar?

Penso que la discussió entre associacions i institucions és necessària, sense virulència, és clar. Només faltaria que el moviment associatiu feminista se sentís acovardit ara per la presència a les institucions de dones que han transitat pels seus espais!. Pensem que el que és important és el diàleg. L'administració ha de ser sensible al saber i al fer de les dones i precisament la cultura de les dones és la cultura del diàleg.

Es considera feminista? Què és per a vostè ser feminista?

Em considero participi dels feminismes. Crec que formo part d'un lloc de transformació que ha posat en discussió el món del patriarcat i que aquest qüestionament ha generat transformacions importants en la manera en que s'entén la vida, en el seu sentit més ampli, i que ha permès que apareguin altres formes de comprendre el món en què vivim posant en el centre uns sabers i una manera d'estar al món que havien estat negats per aquest patriarcat. Jo sempre dic que el patriarcat és la millor història de ficció que mai s'ha inventat i que, naturalitzada com a discurs, ha plantejat unes determinades regles del joc. Aquest situar-se en el joc d'una altra manera és el que estan proposant els feminismes, en plural, perquè hi ha moltes aproximacions.

Creu que a Catalunya s'ha arribat a una veritable igualtat d'oportunitats?

No. És una aspiració mínima i penso que s'ha de seguir lluitant per arribar-hi, però s'ha d'anar amb compte amb com s'interpreta aquesta estratègia de la igualtat, perquè, a vegades, legislar en termes d'igualtat situacions de discriminació pot ser el doble de discriminatori. Per tant, no simplement s'ha d'exigir una paritat i unes quotes, sinó que exigeix també una reflexió sobre què és defensa en aquesta igualtat i com.

Un tema molt alarmant és el de la violència de gènere. Quina hauria de ser la resposta de les institucions?

Crec que l'estratègia ha de tenir tres potes, la més important la segona: la d'intervenció en situacions d'urgència. Sobretot ha d'haver un circuit i un protocol clar, meridià i transparent i difós d'una forma exhaustiva, perquè tothom sàpiga què s'ha de fer en situació de violència, que funcioni d'una manera rapidíssima i que garanteixi la seguretat de les dones que estan en una situació especial de risc. El primer punt, que és el de la prevenció, inclouria des de polítiques d'informació, de pacte social per eliminar la legitimitat de la violència en els discursos culturals, la intervenció en l'àmbit educatiu i també una detecció precoç de les situacions de violència. La tercera pota, que també és la més complicada per a les institucions, és la restitució de l'autoestima de les dones que han patit agressions i garantir la seva capacitat d'autonomia. Nosaltres estem elaborant propostes de compromís de les diferents administracions i entre les diferents àrees de la Generalitat, que s'han de comprometre en aquest àmbit.

Ara que ocupa un lloc de responsabilitat, creu que les dones tenim una altra manera de manar o dirigir?

És un lloc de molta responsabilitat i el comparteixo amb un equip que és la Mercè Fernández, l'Isabel Segura i l'Anna Solà. Hem volgut fer visible aquest treball en equip per explicar que el poder sumar les formes de fer és molt millor que viure amb competitivitat. Pensem que

ha d'haver un nou llenguatge de la pràctica política i una nova forma d'establir la relació entre les institucions i l'entorn on s'ha de dialogar.

Accedir a aquest càrrec li ha suposat renunciar a d'altres coses com és l'àmbit familiar?

M'ha suposat renunciar a un espai docent a la Universitat, encara que mantinc un petit fill, estar en excedència del Drac Màgic... L'espai familiar és un espai que conviu bé amb unes certes onades d'intensitat de feina i del que es tracta és de trobar el *tempo* d'aquesta nova situació, però estic en un lloc que m'exigeix un compromís i una dedicació més intensiva que en altres escenaris on he estat. Però sempre és important que això sigui conciliat amb la vida familiar i personal. Tampoc el càrrec de presidenta ha d'exigir una immolació de qui estigui al davant, no?

Què s'hauria de fer perquè les dones participessin més en la presa de decisions, sobretot les més joves?

Crec que hi ha un deute amb les joves, que potser la meua generació hem estat poc permeables a l'hora de passar el relleu i crec que s'ha d'obrir un debat intergeneracional per visibilitzar la situació i per trencar els prejudicis. Pot ser dolorós, però s'ha de fer. Per una altra banda, la incorporació de les dones més joves als llocs de decisió passa perquè aquests llocs siguin definits de nou. El càrrec ha de marcar només la vida professional; per tant, aquí hi ha dues coses que intervenen: la distribució de les responsabilitats i que les professions es replantegin de forma diferent. El món professional no pot viure d'esquena a l'aportació de les dones i això ha de provocar una nova manera d'entendre el treball, la política, etc.

Quins són els principals objectius de l'ICD per enguany?

Tenim l'elaboració del Pla Quatrianual de l'ICD, que exigirà un treball de preparació molt intens i concentrat. I, per una altra banda, cal obrir el terreny de contactes: tot aquest entorn interinstitucional, de descentralització territorial dels serveis del govern i el fet de treballar la transversalitat. Cal obrir el camp d'interacció amb tots els departaments de la Generalitat per tal que el món de les dones estigui present a tot arreu, no en un espai a part. ■

Elena Tarifa

FOTO ESTHER SARRICOMÀ

Pensem que ha d'haver un nou llenguatge de la pràctica política i una nova forma d'establir la relació entre les institucions i l'entorn on s'ha de dialogar"

25 ANYS DE POLÍTIQUES D'IGUALTAT

L'any 1976 Barcelona va celebrar les Primeres Jornades Catalanes de la Dona que van representar l'esclat del moviment feminista, i la sortida a la llum de totes les reivindicacions pendents del moment: Igualtat davant la llei, guarderies gratuïtes públiques i democràtiques, amnistia per a la dona, dret al divorci, despenalització de l'adulteri, dret al propi cos, creació dels centres de planificació familiar, anticonceptius, avortament, no a la violència contra les dones...

Els primers Ajuntaments democràtics constituïts l'any 1979 ràpidament varen començar a preocupar-se dels drets de les dones. Als anys 80 es creen els primers serveis o departaments de la dona en Ajuntaments pioners com Santa Coloma de Gramenet, L'Hospitalet de Ll., Barcelona... i els anys 90 apareixen les primeres regidories de la dona a Terrassa i L'Hospitalet. Actualment la majoria d'Ajuntaments programen accions, cursos, activitats... adreçades a les dones.

MÉS DE 15 ANYS DE TREBALL AMB I PER A LES DONES

El municipi de Cornellà de Ll. sempre ha demostrat una gran sensibilitat en relació als temes d'igualtat. En els seus inicis, fa més de 15 anys, s'impulsaven aquestes polítiques des de l'Àrea de Serveis Socials i a l'any 1994 es comença el procés de creació de la Regidoria de la dona, ja que no es creia convenient que els temes de la dona es tractessin com un programa més dins de Serveis Socials.

Es va considerar que les dones eren mereixedores d'un espai propi que, a part de tractar les desigualtats, potenciés i fomentés la participació de la dona en tots els àmbits de la ciutat.

A l'any 1995 es crea, doncs, a Cornellà aquesta regidoria de la dona per tal de donar prioritat als temes d'interès més específic i es marca com a objectiu la creació d'un Consell Municipal de la Dona participatiu. Voldria incidir en el mètode de creació i composició d'aquests consells perquè siguin efectius. A Cornellà, el primer que vam fer va ser mantenir reunions individuals amb totes les entitats de dones de la ciutat i amb aquelles associacions o entitats que no sent exclusivament de dones sí treballen per la igualtat i majoritàriament estan formades per dones; també vam fer reunions amb els partits polítics i les centrals sindicals per tal de marcar els objectius, les línies de treball i per unificar els criteris que ens han permès treballar de forma consensuada i acordar les principals prioritats a dur a terme.

Un dels primers objectius que ens vam marcar va ser la creació del CIRD com a espai d'informació, assessorament, trobada per a les dones..., prioritzant les accions adreçades a aquelles dones que es troben en situacions de més dificultat.

Han passat prop de 10 anys des de la creació de la regidoria de la dona i, malgrat que encara queda molt a fer, pensem que el balanç és positiu i que hem avançat pel que fa a la consecució de certs drets i també en la sensibilització de tota la societat. ■

Judith Ibáñez

Comissionada de Polítiques d'Igualtat
Ajuntament de Cornellà de Llobregat

8 DE MARÇ: UNA DATA PER A LA REIVINDICACIÓ, LA DENÚNCIA I EL COMPROMÍS

L'Ajuntament de Cerdanyola fa cinc anys que organitza el Concurs del Cartell Anunciador del Dia Internacional de les Dones.

Enguany el guanyador ha estat Javier Muñoz Luque. El jurat també ha atorgat dos accésits, a Andreu Martínez Peña i a David Arellano González. Al concurs s'hi ha presentat 31 obres.

Però el mateix dia que es coneixia el veredict del jurat, es va fer una concentració per manifestar el rebuig per l'assassinat d'una jove romanesa de 26 anys a El Perelló.

Aquesta convocatòria era la primera des de què la Comissió de Dones (integrada per representants de partits polítics, sindicats, entitats i grups de dones) va decidir fer una concentració cada vegada que una dona fos assassinada a Catalunya.

Haver de fer concentracions d'aquests tipus és una mala notícia, perquè indica que hi ha molta feina a fer per a què es respectin els drets de les dones. No obstant, aquests actes simbòlics són necessaris perquè inciten a la reflexió i al debat, punts bàsics a partir dels quals s'ha de començar a actuar. A més, de la necessitat de fer polítiques que incideixin veritablement sobre el tema, incloent també com a víctimes de violència domèstica els infants.

Treballar en l'educació per ajudar a canviar els estereotips de gènere que afavoreixen la violència és un dels objectius, sense oblidar que encara no tenim una llei integral contra la violència domèstica, ni recursos econòmics suficients per fer viables les actuals polítiques.

Cal constituir, a Cerdanyola, un Servei Municipal de la Dona i elaborar un Protocol d'Acció Unitària que permeti integrar tots els serveis i recursos que ara mateix es destinen a tractar el tema de la violència domèstica.

Per tot això, el manifest institucional del 8 de març recomana que aquesta commemoració ha de continuar tenint un sentit de reivindicació, denúncia i compromís per aconseguir un món més igualitari on la discriminació per raó del sexe no hi sigui. Encara hi ha moltes coses que no van bé pel que fa a la igualtat plena de drets entre dones i homes i persisteix l'arrogància de molts homes que volen convertir les dones en invisibles. ■

Ajuntament de Cerdanyola del Vallès

Cartell 8 de març

LA IMPORTÀNCIA DEL RELLEU GENERACIONAL

Els estudis més recents sobre la participació de les dones a la ciutat de Barcelona posen de manifest la poca presència de les dones més joves en els diferents àmbits de la ciutat.

Davant d'aquestes dades, hi ha dos factors imprescindibles que cal analitzar; d'una banda, el perquè d'aquesta baixa implicació de les dones menors de 30 anys i, de l'altra, la definició d'un nou marc d'actuació que en faciliti la seva incorporació.

En aquesta jornada del 8 de Març, la Regidoria de Dona i Drets Civils de l'Ajuntament de Barcelona s'ha volgut fer ressò de la importància de promocionar i d'estimular la presència de les dones joves en tots els àmbits de la ciutat i, per aquest motiu, ha volgut dedicar la XVIII edició del Premi Maria Aurèlia Capmany a tots aquells projectes que busquen la implicació i la participació de les dones més joves.

La convocatòria d'aquesta edició vol premiar aquelles idees que, des de la creativitat i la complicitat, plantegin respostes concretes a un dels reptes més importants de les polítiques de gènere: el relleu generacional. És molt necessari revisar i dotar de nou contingut teòric les polítiques públiques, així com incidir en la importància de la transversalitat i estudiar les noves necessitats de les dones de la ciutat.

Malgrat que el context ha canviat i l'escenari social i polític actual és avui més favorable, queda encara molt camí per recórrer i la incorporació de les dones més joves, així com dels seus plantejaments, és fa indispensable per continuar avançant.

Des de la Regidoria de Dona i Drets Civils de l'Ajuntament de Barcelona volem contribuir i col·laborar en aquest projecte de futur, fomentant el debat i la reflexió i donant suport a totes les entitats i les associacions de dones de la ciutat. ■

Carme Vidal i Estruel

Assessora tècnica

Regidoria de Dona i Drets Civils

Ajuntament de Barcelona

OPORTUNITATS DE FUTUR EN LA SOCIETAT DEL CONEIXEMENT

El segle XXI ha nascut sota el paradigma de la societat del coneixement. La seva economia es basa en el procés de la informació, és global, funciona en xarxes, té una base tecnològica i dóna resposta a noves demandes. Alhora, incorpora creativitat, petita dimensió, innovació, talent i noves activitats que afavoreixen l'heterogeneïtat.

Aquesta nova realitat econòmica suposarà que més d'un 80% de l'ocupació estarà vinculada al sector serveis, i d'aquest 80%, la meitat seran llocs de treball que aniran adreçats a la producció, processament i distribució de la informació, mentre que l'altre meitat seran llocs de treball relacionats amb un ventall molt ampli de serveis a les persones. Uns i altres són llocs de treball del coneixement, ja que totes dues meitats es necessiten i es retroalimenten mútuament. Els professionals del processament de la informació requereixen serveis culturals, d'oci, de salut, d'ensenyament, d'atenció a les famílies... I, d'altra banda, els serveis a les persones han d'integrar, cada cop més, les tecnologies de la informació per a poder desenvolupar-se.

En definitiva, un nou context econòmic i social que afecta a la vida professional i a la vida quotidiana, perquè la tecnologia forma part del conjunt de la nostra vida i perquè les noves cultures del treball requereixen de noves actituds i estils personals, de formes d'estar i de relacionar-se.

Els llocs de treball del coneixement poden ser exercits exactament igual per homes que per dones. I les dones podem, a més, aportar en aquest context valors femenins, com la intuïció, la globalitat, la relació, la capacitat d'aplicació... L'adveniment de la societat del

coneixement fa encara més injustificable –si és que abans podia existir justificació– el desaprofitament tot el potencial de creació de valor que suposa el treball de les dones.

Avançar cap a la plena incorporació de les dones en l'ocupació requereix de compromisos. En primer lloc, cal aconseguir la participació paritària en les polítiques públiques d'ocupació i incentivar la presència femenina en la formació permanent i en la iniciativa emprenedora. És necessari, també, facilitar l'accés

de les dones a l'ocupació mitjançant una oferta adequada de transport públic i la incorporació de les TIC. Tanmateix, cal potenciar les noves ocupacions en sectors emergents i posar-les a l'abast de les dones. Avançar en la responsabilitat social de les empreses, incorporant estratègies d'igualtat i diversitat. Desenvolupar serveis i polítiques suficients per tal de afavorir la compatibilitat de la vida personal i professional. Finalment, aconseguir la visibilitat i difondre les bones pràctiques, per tal d'identificar el canvi social que suposa la plena incorporació de les dones en tots els àmbits socials i econòmics.

La utopia no és ni pot ser una certesa. És més aviat una invitació a la creativitat i a l'audàcia, a anticipar al present allò que encara no és i volem que sigui. Apostem decididament per corregir desigualtats i per vincular les oportunitats de la nova economia i de la transformació social a una nova presència femenina. ■

Maravillas Rojo

Regidora d'Ocupació i Innovació

Ajuntament de Barcelona

MANIFEST 8 DE MARÇ 2004: LA PROMOCIÓ DE LES DONES ALS LLOCS DE RESPONSABILITAT, UNA TASCA PRIORITÀRIA

El Servei de Promoció de polítiques d'Igualtat de la Diputació de Barcelona junt amb la Federació de Municipis i altres Institucions han elaborat el Manifest del 8 de març en el marc de la commemoració dels 25 anys de vida democràtica als ajuntaments.

Cal que ens congratulem tots i totes, diu el manifest, pel període de més llarga vigència d'una constitució democràtica però no hem de caure en el parany de donar la lluita per la igualtat i la llibertat com quelcom ja assolit. Cal un fort compromís dels governs i de la ciutadania amb la igualtat d'oportunitats entre els homes i les dones, perquè,

- ♦ Les discriminacions en l'àmbit laboral encara persisteixen
- ♦ La violència de gènere és una greu problemàtica que està a l'ordre del dia
- ♦ Les mesures d'acció positiva per conciliar la vida laboral i familiar són insuficients

- ♦ Cal combatre decididament la feminització de la pobresa
- ♦ Als mitjans de comunicació persisteix un tracte discriminatori vers les dones
- ♦ Encara no existeix la paritat en els diferents àmbits de poder polític, econòmic i social.

Per això manifestem la necessitat que, des dels espais polítics, es faci allò possible per aconseguir:

- ♦ Augmentar el pes de les dones en els espais de decisió públics. Facilitar la seva presència en llocs preferents a les llistes electorals. Aprofundir en la democràcia paritària i participativa, afavorint la cultura pacifista i el rebuig a la violència i les guerres.
- ♦ Incidir i donar tot el suport a les polítiques públiques per a la igualtat, dotant a l'administració local de les competències i els recursos necessaris, integrant el conjunt d'institucions i entitats per garantir la consecució dels compromisos.

Posem de cara a la paret:

A càrrec de **La Cantant Calva**

- Conferència Episcopal
- Publicitat Fòrum 2004

Bisbe al teu bisbat

Els bisbes de la Conferència Episcopal han sentit campanes i no saben a on, i això, en el seu cas, és molt greu, ja que viuen tan a prop de l'església. En una cosa sí que tenen raó els bisbes, i és que les coses han canviat, que l'esperit de sacrifici i abnegació de les dones —que era el que sustentava l'estructura familiar, fins i tot en els casos insostenibles—, ha arribat al límit, que s'ha esgotat.

El que fan els bisbes es llegir en clau negativa tots els avenços aconseguits per les dones, i el que voldrien seria tornar a l'època en què elles es quedaven a casa amb la cama trencada.

Amics meus, com és que enteneu tant de sexe i revolució sexual si precisament vosaltres sou els abanderats del celibat? Us demanem un favor, si heu d'encarregar a algú l'elaboració del programa d'educació afectiu-sexual, si us plau, no l'encarregueu als jutges, perquè sinó sí que tornarem, definitivament, al món dels troglodites, i ja no ens queden prou cabells per a què ens arrosseguin per terra. ■

I les ciutadanes?

Fins quan ens tocarà reivindicar la menció explícita del femení —ciutadanes— o, si més no, de genèrics —ciutadania— en la informació que s'adreça a la població?

No sabem que el que no s'esmenta no existeix? Que la paraula convoca la presència i el sentit?

Sí, és clar, la gramàtica sempre pot donar aixopluc a qui no vulgui fer l'esforç de buscar substantius no excloents, però és que en aquest cas no hi ha dubte, apel·len als ciutadans del món i la imatge és un nen. Així que ni tan sols hi ha el consol del salt semàntic, no. Qui va fer l'anunci pensava en masculí i així ha sortit.

No troben que ja n'hi ha prou d'emascarar la presència de les dones darrera dels genèrics masculins?

Els ciutadans són ciutadans i les ciutadanes, doncs això, ciutadanes! Si les institucions no poden posar en pràctica els mínims de respecte lingüístic, com podem demanar-ho a les empreses privades?

Ens adreçem a l'organització del Fòrum 2004: si volen que les dones participin i que els seus missatges arribin, facin el favor d'obrir les seves crides i les seves imatges als dos sexes. ■

Gata Lina & cia

Gemma

Els governs locals catalans, lluny d'assolir la democràcia paritària

Un equip de l'Associació de Dones Periodistes, amb el suport de l'Institut Català de la Dona, hem dut a terme un treball de recerca amb la finalitat de conèixer com s'ha anat integrant la dona a la vida política local, quines responsabilitats ha anat adquirint i quin poder real exerceix actualment, a partir de l'anàlisi dels resultats de les eleccions municipals celebrades el passat mes de maig de 2003.

Els resultats indiquen que encara ens trobem lluny d'equiparar-nos a alguns països d'Europa amb democràcia avançada com Suècia, Finlàndia o Dinamarca que es mouen en un índex de participació de les dones al poder local entre un 30 i un 40%, mentre que a casa nostra les alcaldesses no superen el 10%, les regidores el 23% i el més preocupant: el 90% dels Ajuntaments catalans no arriben a la paritat

Catalunya, per sota de l'estat espanyol, en nombre d'alcaldesses

Només el 10% de titulars dels Ajuntaments catalans estan a càrrec de dones en les eleccions de maig 2003, fet que suposa un augment del 30% en relació a les de 1999, en què el percentatge d'alcaldesses a Catalunya era del 6,7%. Malgrat tot, els percentatges relatius continuen sent baixos i sempre es troben per sota de la mitjana de l'Estat Espanyol, amb una diferència de 1,5 al llarg d'aquests 25 anys de democràcia local. Per altra banda, la majoria d'aquestes 94 alcaldesses ho són de municipis petits o mitjans, i només 4 (Badalona, Sant Boi, Girona i Rubí) governen en municipis superiors als 50.000 habitants.

EVOLUCIÓ DEL PERCENTATGE D'ALCALDESSES A CATALUNYA I A L'ESTAT ESPANYOL. ¹

ANY	Catalunya	Estat Espanyol	Diferència
1983	1,6%	2,0%	0,4
1987	2,7%	3,2%	0,5
1991	3,6%	4,9%	1,3
1995	4,7%	6,5%	1,8
1999	6,7%	9,6%	2,9
2003	10,0%	12,0%	2,0
Mitjana	4,9%	6,4%	1,5

Font: elaboració pròpia en base a les dades subministrades per l'Instituto de la Mujer i pel Consejo Económico y Social.

El PSC és el partit amb més alcaldesses

El comportament dels partits polítics a l'hora d'incorporar dones entre les seves files per a encapçalar els governs locals és el mateix en totes les províncies catalanes: els partits d'esquerra tenen més alcaldesses que els partits de dretes, sent el PSC el que presenta major proporció de dones, mentre que CiU se situa en l'extrem oposat, per sota de la mitjana catalana.

Aquesta hipòtesi es verifica de manera més o menys similar en les quatre províncies, amb l'única excepció de la de Lleida, on el Partit Popular presenta la proporció més alta, duplicant la mitjana de la província, i el PSC, la més baixa.

Aquests resultats ens porten a afirmar que les accions afirmatives o mesures de discriminació positiva instrumentades en alguns partits afavoreixen l'accés de les dones a llocs de presa de decisions. Per tant, constitueixen un dels camins possibles en l'àmbit normatiu i de les polítiques públiques per a assolir la igualtat d'oportunitats.

Paritat no aconseguida

El 90% dels consistoris no arriben a la paritat, el 21,4% dels mateixos ni tan sols compta amb dones en la seva composició, mentre que en el 0,6% no hi ha regidors. Només el 7,2% arriben a la paritat entre dones i homes.

Una de les majors dificultats que troben les dones a l'hora d'accedir als processos de presa de decisions són els obstacles que ofereixen els aparells dels partits quan s'elaboren les llistes, malgrat que les distintes mesures adoptades per les formacions polítiques i el canvi social, van afavorint lentament el seu accés. Així, en l'any 2002 les regidores en tot l'Estat espanyol arribaven al 21,1% mentre que en 1995 constituïen el 16,5%. A Catalunya, aquests valors eren de 18,5% i 15,4%, respectivament, sempre lleugerament per sota de la mitjana de tot l'Estat.

Malgrat això, aquestes dades generals no ens permeten observar el comportament dels partits polítics a l'hora d'elaborar les seves candidatures. Per això hem registrat, en els 946 municipis, el nombre de candidates a regidores presentades i les electes al 2003. Hem pogut conèixer la proporció de dones que integren les llistes, i les possibilitats que han tingut de resultar electes i observem que les llistes dels diferents partits polítics es caracteritzen per no arribar a la paritat entre dones i homes amb un desequilibri notable a favor dels homes.

TIPUS DE LLISTA ELECTORAL ALS CONSISTORIS SEGONS PARTITS POLÍTICS (%)

	PSC	CIU	ICV	ERC	ERC
Llistes sense paritat (- 40% dones)	69,7%	85,5%	58,7%	80,2%	74,6%
Llistes amb paritat (40/60% dones)	27,6%	12,7%	39,3%	19,0%	19,7%
Llistes sense paritat (+60% dones)	2,8%	1,8%	2,0%	0,8%	5,7%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Aquestes dades donen compte de les dificultats que troben les dones a l'hora de ser seleccionades com a candidates pels partits polítics. D'altra banda, encara ens en falta una d'important: les possibilitats que tenen de resultar electes, ja que *salvat* el primer obstacle de formar part d'una llista electoral, queda per resoldre el lloc en el qual resultarà situada, és a dir, si és un lloc amb possibilitats de resultar electe o no.

I aquí hem trobat un obstacle més que afecta de manera negativa la participació de les dones en la política local en igualtat d'oportunitats: resulta evident que una major presència de dones en les llistes dels partits polítics no garanteix l'accés als llocs amb possibilitats de ser escollides, a més els consistoris dels municipis més grans són els que presenten menys grau de paritat en la seva composició.

Només entre un 10 i un 30% de les dones presentades a les llistes en les diferents candidatures han sortit electes. Aquest fet es fa palès en la següent taula representativa on també s'aprecia la manca de paritat que hi ha en la composició de la Junta de govern, l'òrgan municipal amb més capacitat de decisió després del Ple.

Les dones governen majoritàriament les regidories d'atenció a les persones

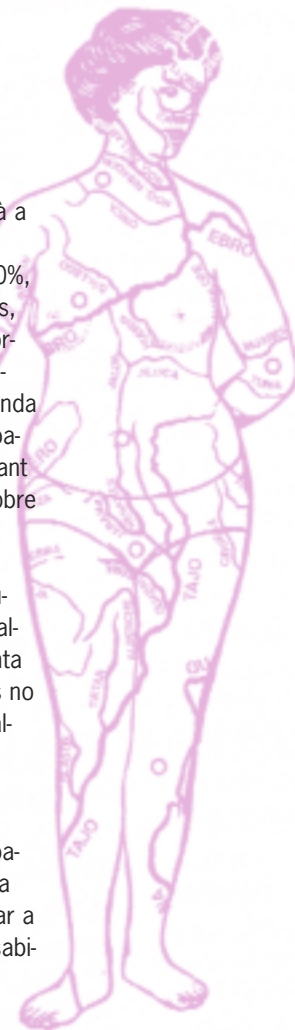
La recerca s'ha endinsat en veure quines responsabilitats exerceixen les dones que han aconseguit ésser

electes i que el seu partit o coalició governa i no està a l'oposició.

De la mostra feta, un alt percentatge, superior al 90%, es concentra en els anomenats Serveis a les persones, és a dir, educació, serveis socials, sanitat, turisme, formació, cultura, festes... S'observa una tendència creixent de dones que exerceixen la responsabilitat d'hisenda i recursos humans i, en canvi, una minoria està en urbanisme i obres, entre la que cal citar l'Ajuntament de Sant Just Desvern on la responsabilitat de territori recau sobre una dona. Per tant en la política local es reproduïx la feminització que hi ha a moltes professions, quan en aquest cas estem parlant de dones polítiques que haurien de definir canvis i marcar tendències cap a la igualtat. Per altra banda, l'assistència de les dones a la junta de govern és minoritària, fet evident de què les dones no gestionen àrees importants (poques són tinentes d'alcalde) i no estan en llocs de presa de decisions sinó en espais de segon ordre.

Ens agradaria que aquests resultats i el debat que poden generar serveixin perquè les persones que treballen en polítiques d'igualtat tinguin present que, a l'hora de definir línies d'actuació, s'hauran de plantejar arribar a una igualtat numèrica però també en tipus de responsabilitat i en la implantació d'uns nous estils de govern basats en aplicar la perspectiva de gènere. ■

Marta Corcoy

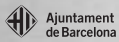
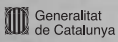

MUNICIPI	Total consistori	Partit Alcaldia	Sexe Alcalde	Dones/Homes presentats	Dones Present.	Dones Electes	JUNTA GOVERN	
							Total components	Dones
Barcelona	41	PSC	Home	697	300	17	22	10
Begues	11	Indepen.	Dona	60	22	4	4	2
Girona	25	PSC	Dona	225	38	10	7	4
Lleida	27	PSC	Home	195	68	11	9	4
Mollerussa	17	CiU	Home	66	29	7	10	3
Puigcerdà	13	ERC	Home	65	23	2	12	1
Ripoll	17	ERC	Dona	82	20	5	9	4
Rubí	25	PSC	Dona	200	78	7	7	3
S. Perpètua de Mogoda	17	ICV	Dona	119	36	5	5	2
Tarragona	27	CiU	Home	189	72	8	10	2
Tortosa	21	PSC	Home	147	39	5	7	1
Vic	21	CiU	Home	179	49	4	10	2
Corbera de Llobregat	17	PSC	Dona	119	46	6	9	4
Sant Boi de Llobregat	25	PSC	Dona	150	51	7	5	1
Sant Just Desvern	17	PSC	Home	85	32	8	5	3

14:45 Carnaval de Bahia

19:30 Grans espectacles

TMY 15 KODAK

Viu un dia al Fòrum.

Del 9 de maig al 26 de setembre del 2004,

Barcelona serà la capital mundial de la diversitat i el diàleg entre cultures a través de tres espais únics.

Fòrum: més de 30 hectàrees on viuràs les més diverses formes de cultura i entreteniment. **Fòrum Diàlegs:** un espai de debat i reflexió on més de 1.500 ponents buscaran solucions als problemes del segle XXI. I **Fòrum Ciutat:** tot Barcelona serà protagonista d'exposicions, espectacle i altres expressions artístiques.

Fòrum Barcelona 2004, una trobada que mourà el món.

18:10 Diàlegs amb Saramago

20:50 Circ Les Arts Sauts

12:15 Exposicions. Guerrers de Xi'an

14:00 Concert amb Sting

11:00 Cercaviles

22:00 Concert. Phil Collins

15:15 Festival del Mar

16:30 Carlinhos Brown

19:45 Cabaret

18:25 Diàlegs amb Gorbachov

10:30 Exposicions. Veus

www.barcelona2004.org

Informació 902 24 2004

Forum
BARCELONA
2004

SOCIS

PATROCINADORS

Raonaments judicials o despropòsits?

Per Joana Gallego

Hi ha algunes experiències a la vida que no m'agradaria repetir. Per exemple, néixer. No me'n recordo de res, però és sabut el camí tan dur, llarg i estret que ha de recórrer la criatura per veure la llum que no voldria repetir-la. Tampoc m'agradaria morir-me dues vegades. Amb la feina que dóna morir-se un cop... com per repetir. No gràcies, no vull reiterar l'experiència.

Dic això perquè pel que es veu és una manera com qualsevol altra de raonar. Sense anar més lluny, la justícia raona d'aquesta manera tantes vegades que, aquest cop, ha merescut ser nomenada Talòs del trimestre en *comandita*. Hi ha hagut diverses sentències judicials que s'han cobert de glòria. Per exemple, el titular del Jutjat d'Instrucció número 2 de Manresa ha deixat en llibertat sense fiança a un marit acusat d'haver degollat la seva dona "perquè no

existeix perill de reiteració". I, a més a més, afegia que com que "delictes passionals com que els que ens ocupa solen produir-se un cop a la vida..." i a més, l'inculpat s'havia presentat sempre a totes les citacions, doncs, no hi havia perill de fugida ni de destrucció de proves. Pobre home, si al damunt el fiquen a la presó li podrien espatllar la vida que és justament el que al·legava un altre magistrat per excarcarer a un altre home que havia matat la seva dona. Amb el mal tràngol que havia passat l'home en matar la muller... només faltava que el possessin a la presó. L'enfonsarien per sempre!

I per acabar, un altre prodigi de raonament jurídic: el magistrat Paulí Collado, del Jutjat número 22 de Barcelona, que posava en dubte els maltractaments d'una dona perquè aquesta anava a la moda, amb les seves ulleres, amb *piercings*, colla-

rets, etc. I és que aquesta noia no s'havia llegit les 5 regles de la dona maltractada: 1. Vestir hàbit de monja. 2. No anar mai a la perruqueria. 3. Calçar sabatilles d'estar per casa. 4. Tenir ulleres, però de les que no es treuen. 5. No usar penjolls ni arracades. En fi, com veieu, està molt en la línia dels bisbes a qui també podríem haver dedicat aquesta columna.

Fins quan les dones haurem de suportar el continu menyspreu de la dignitat que com a persones ens correspon? No són tots aquests raonaments una manera de justificar les accions violentes dels homes? No se'ls està donant arguments perquè continuïn considerant que tenen tot el dret de matar les seves dones si no els fan cas?

No, decididament, no voldria viure dues vegades en una societat com aquesta. ■

- Em subscric a la revista *Dones* pels quatre números de l'any 2004 per l'import total de 10 €
- M'interessa l'oferta especial dels primers 13 números de la revista *Dones* per un import de 25 € + despeses d'enviament
- Autoritzo a l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya perquè carregui al meu compte o llibreta l'import:
- la subscripció anual 10 € dels 13 primers números 25 € + despeses d'enviament

Nom _____
 Cognoms _____
 Adreça _____
 Població _____ Codi postal _____
 Telèfon _____
 Adreça electrònica _____

Forma de pagament mitjançant rebut domiciliat al meu compte número _____

del banc o caixa _____

Ens podeu tornar aquesta butlleta per correu postal, per fax al **93 317 83 86**

o bé per correu electrònic: **adpc@adpc.cc**

Música

Concert

La ciutat de Girona gaudirà el **28 de març** de la veu de la gran cantant **Barbara Hendricks**. Guanyadora de diversos guardons com el Premi Príncep d'Astúries de les Arts l'any 2000, Hendricks s'ha dedicat a diferents estils musicals com l'òpera o el jazz alhora que ofereix el seu ajut desinteressat a entitats humanitàries. L'espectacle musical tindrà lloc al **Teatre Sant Domènec**, a les 19 hores. Més informació: www.ajuntament.gi

Ciutats culturals

Gènova i Lille

Ja no teniu excusa. Si voleu viatjar ara és el moment, perquè la ciutat italiana de **Gènova** i la francesa **Lille** prenen el relleu a l'austríaca Graz com a **Capitals Europees de la Cultura** al llarg d'aquest any. Música, teatre, gastronomia i art s'entrellacen per oferir al visitant una estada especial. De tota l'oferta cultural que ofereix **Gènova** fins a finals d'any, destaquem el **Live Aid Gènova 2004** del mes d'agost que són concerts musicals amb actuacions d'artistes internacionals a favor de la fundació contra la Sida. I si us apropieu a **Lille** durant el mes de maig podreu gaudir del treball de William Forsythe, un dels coreògrafs més aplaudits que es presentarà al capdavant del ballet de Frankfurt.

Més informació:

www.genova-2004.it
www.lille2004.com

Fòrum d'escriptores

Escriptores com l'australiana **Sally Morgan**, la russa **Anna Politkovskaya** o la premi Pulitzer, **Frances Fitzgerald**, estaran a Barcelona al mes de maig. El motiu d'aquesta trobada és la celebració de la Conferència del PEN Internacional que centrarà el seu treball entorn el lema **El valor de la paraula** del **17 al 21 de maig** coincidint amb el Fòrum Universal de les Cultures. Durant cinc jornades, les escriptores dedicaran els matins al treball que realitza el PEN en defensa dels escriptors i escriptores que estan empresonats. I per les tardes, els debats seran oberts amb la participació de diverses persones convidades conjuntament amb el públic assistent.

Més informació:

www.pen.org

Llibres

Victòria dels Àngels: una vida pel cant. Un cant a la vida,

de Jaume Radigales

Amb una sentida carta oberta de Jaume Aragall a Victòria dels Àngels s'inicia un emotiu viatge literari per la vida d'una de les sopranos de referència mundial estimada i respectada arreu del món. Allunyada de les rancúnies de la indústria discogràfica i del divisme artístic, aquesta barcelonina nascuda l'any 1923 és biografiada en la col·lecció *Dones del XX* de Pòrtic amb l'objectiu de retre homenatge a totes les dones, cèlebres i anònimes, que han lluitat i lluiten per la igualtat de fet. Un dels valors afegits del llibre és l'existència d'un apartat d'annexos on hi ha una selecció de personatges d'òperes, de cançons, de citacions o de cronologia de gran utilitat. És un bon regal per a les persones amants de la música.

Victòria dels Àngels: una vida pel cant.

Un cant a la vida, de Jaume Radigales.

Pòrtic, Col·lecció *Dones del XX*, Barcelona, 2003, 15€

Leer "Lolita" en Teherán,

d'Azar Nafisi

Fa anys que l'islamisme radical declara la guerra a les dones, però esforços com el realitzat per Azar Nafisi ajuden a lluitar contra la injustícia. Aquesta interessant obra narra com una professora de literatura de la Universitat de Teheran expedientada per negar-se a dur el vel, va reunir a casa seva alumnes per llegir i comentar algunes novel·les occidentals prohibides pel règim dels aiatolàs. D'aquesta manera moltes noies van començar a expressar-se en llibertat, no només sobre les obres de Jane Austen o Nabokov, sinó sobre els seus somnis i frustracions. Amb un estil senzill i didàctic, Nafisi explica el seu testimoni mitjançant reflexions importants que conviden al pensament.

Leer "Lolita" en Teherán, d'Azar Nafisi.

El Aleph Editores, Barcelona, 2003, 19€

Teatre

Si sou fans de l'autora teatral **Yasmina Reza** no us podeu perdre el seu darrer muntatge **Une pièce espagnole** que estarà en cartell al Teatre de la Madeleine de París.

Aquesta obra està dirigida per Luc Bondy i s'explica la relació particular que s'estableix entre dues germanes actrius quan una assoleix l'èxit i l'altra no. L'any 1987 va ser l'any en què Reza es va concentrar en l'escriptura, encara que no és fins l'any 1994 quan es va convertir en una autora mundialment famosa gràcies a l'obra *Art*, peça traduïda a més de 30 idiomes. Per veure *Une pièce espagnole* a París teniu de temps fins mitjans de juliol.

Més informació: **Théâtre de la Madeleine**
19, Rue Surenne Paris
Telèfon: +33 01 42 650709

Casa de nines, d'Henrik Ibsen

El drama d'Ibsen sobre la llibertat de la dona arriba al Teatre Nacional de Catalunya. **Laura Conejero** és l'actriu que dona vida a la figura de Nora Helmer, una dona guapa, individualista, casada amb un ric advocat. La felicitat entre tots dos s'acaba quan Nora pren consciència de la falsedat que l'envolta i opta per alçar la seva veu contra la societat tot abandonant el seu marit.

La direcció d'aquesta obra teatral, que es pot veure a la Sala Petita del TNC, va a càrrec de Rafael Duran i ens ofereix una reflexió sobre la situació de la dona l'any 2004. El dramaturg noruec va escriure l'obra l'any 1879 i sembla que certa versemblança amb la realitat és possible. No us la perdeu!

Casa de nines, d'Henrik Ibsen,
fins l'11 d'abril de 2004

Teatre Nacional de Catalunya
Plaça de les Arts, 13 Barcelona
www.tnc.es

La ambició femenina. Cómo re-conciliar trabajo y familia,

de Nuria Chinchilla
i Consuelo León

Superades ja les velles batalles feministes pel dret de vot, la igualtat legal o l'accés a l'educació, el repte d'avui dia és saber com conciliar la vida familiar amb la vida laboral. El trencament de motlles, la maternitat desitjada, el sostre de vidre o les polítiques de suport a la família són alguns dels temes que s'expliquen al llarg de 253 pàgines dividides en set capítols. Llibre bàsic per entendre com s'ha arribat fins l'actual panorama, ja que recull les darreres investigacions sobre treball i família, analitza els avenços realitzats a Europa i als Estats Units i ofereix suggerències clau per a què el canvi sigui real i satisfactori per a tothom.

La ambició femenina.

Cómo re-conciliar trabajo y familia,

de Nuria Chinchilla i Consuelo León.

Aguilar, Madrid, 2004, 15€

Último vuelo,

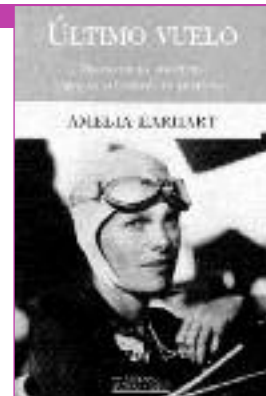
d'Amelia Earhart

La passió per volar va dur a Amelia Earhart a ser una de les primeres dones pilot. Ella va fer un històric vol al voltant del món que va acabar amb la seva tràgica desaparició en algun lloc al sudoest de les illes Nukumanu, a l'oceà Pacífic. Era una pilot que plasmava sobre el paper les seves sensacions després de cada etapa del viatge i aquest material és el que el seu marit George Palmer Putman ha adaptat per l'elaboració del llibre. A través de 200 pàgines viatgem per Califòrnia, Nova Guinea o l'illa de Howland i coneixem el testimoni de les aventures i els sentiments d'una dona atrevida i aventurera del segle xx.

Último vuelo,

d'Amelia Earhart

Ediciones B, Barcelona, 2003, 14€

Les esportistes i la visibilitat

Per **Esther Molas**

Noms com **Laia Sanz**, **Elena Gómez** o **María Quintanal** ens haurien de ser ben familiars, ja que són la campiona mundial de trial, la medallista de bronze en terra de gimnàstica i la campiona del món en tir al plat, respectivament. Però no és així, i aquestes línies estan escrites per contribuir a fer justícia a les esportistes que, entrenament rere entrenament, lluiten per fer-se un lloc en els campionats mundials. I ho aconsegueixen.

La poca visibilitat que ofereix la majoria dels mitjans de comunicació a les dones esportistes és un fet a denunciar públicament. A vegades em pregunto si hi ha discriminació cap a l'esport femení en els consells de redacció dels diaris o en les reunions preparatòries d'un programa televisiu dedicat a l'esport. Pensem-hi.

Un dels millors aparadors on demostrar els esforços realitzats al llarg de l'any són els Jocs Olímpics que enguany se celebraran del 13 al 29 d'agost, a Atenes (Grècia). I aquí també hi assistiran un grapat d'excel·lents esportistes catalanes i espanyoles amb

Elena Gómez

l'objectiu d'assolir quantes més medalles millor. La nòmina de campiones és cada vegada més àmplia i d'aquí a cinc mesos hauran de ratificar el seu potencial al bressol de l'olimpisme. Recordem que **Joane Somarriba** va guanyar el seu tercer Tour alhora que campiona mundial en contrarellotge, **Nina Jivanevskaia** va guanyar els 50 metres esquena al Mundial de Natació de Barcelona o **Gemma Mengual** va aconseguir tres medalles en natació sincronitzada a la ciutat comtal. Cal destacar que, per primer cop fora de casa, els esports d'equip de bàsquet i d'handbol femenins tindran representació a Atenes, així com la gimnàstica artística o la natació sincronitzada.

Lluitar per ser la millor és un dels denominadors comuns de les esportistes d'elit i aquest esforç ha de ser recompensat amb medalles i amb el reconeixement social. I aquí hi juguen un paper clau la televisió, la ràdio, la premsa i internet. O és que la suor té sexe?

Gemma Mengual

Laia Sanz

Creix la participació femenina en ciència

L'informe **She Figures 2003: key data on women and science**, de la Comissió Europea, ofereix les darreres dades sobre la participació de la dona en l'ensenyament i el treball científics. Si bé el nombre de dones que investiguen a les universitats i a les empreses europees està creixent, hi ha senyals que instituts governamentals de recerca estan perdent personal, tant dones com homes.

Les dones representen el 40% dels llicenciats en ciències a Europa, però només són el 15% del personal investigador a les empreses, percentatge que puja fins al 33% en institucions de recerca governamentals i d'educació superior. En sis dels estats membres, menys d'una persona de cada deu en l'*staff* acadèmic és una dona. "Més dones en la

recerca, millors oportunitats per a les dones investigadores" és la crida que ha fet el Comissari Europeu de la Recerca, Philippe Busquin, que afirma: "Les dones investigadores són un recurs massa valuós perquè no l'aprofitem".

L'informe *She Figures 2003* presenta dades estadístiques i indicadors dels estats membres de la Unió Europea i dels estats associats i textos amb explicacions i comentaris. El document vol marcar una nova era en la lluita contra desigualtat de gènere en el món europeu de la recerca.

Podeu consultar l'informe complet a:

http://europa.eu.int/comm/research/science-society/highlights_en.html

Premi periodístic "La dona a la Unió Europea"

La periodista colombiana, **Fabiola Calvo**, ha estat guardonada amb el premi "La dona a la Unió Europea", per la seva tasca com a corresponsal a Madrid de CIMAC, agència llatinoamericana de notícies per a les dones. El jurat va ressaltar els valors europeus que es transmeten cap a Llatinoamèrica, així com, la utilització d'Internet. El premi, dotat amb 4.000 €, que des de fa set anys convoca la Xarxa Europea de Dones Periodistes, es va atorgar enguany el passat 12 de novembre a la seu del Parlament Europeu a Brussel·les.

En aquesta setena edició el jurat del premi també va voler destacar altres treballs periodístics com el de la periodista **Mai Àlvarez**, pels seus escrits a favor de Nawal al Sadaui. La menció especial per a televisió la va recollir la periodista **Elisabet Anglarill** guionista del treball premiat *Femenino, singular y plural*, realitzat per l'equip de *El Escarabajo Verde* de TVE i la de ràdio es va concedir al periodista, **Xavier Solà**, que va recollir aquest guardó en nom de tot l'equip que fa possible, cada cap de setmana, el programa *Juguem a Europa* de Catalunya Ràdio.

Fabiola Calvo, corresponsal de Cimac, guardonada amb el premi "La dona a la Unió Europea"

Conciliar feina i vida: tasca impossible per a les periodistes?

Un 12% de les empreses de comunicació no ofereix cap mesura per combinar professió i família

El darrer 16 de desembre es va presentar al Col·legi de Periodistes de Catalunya els resultats de l'enquesta a les dones periodistes sobre la conciliació de la vida familiar i laboral, realitzada per la Secretaria de la Dona del Sindicat de Periodistes de Catalunya amb la col·laboració de l'Institut Català de la Dona.

L'enquesta, contestada per 98 dones periodistes, va donar uns resultats prou significatius. Per una banda, el perfil majoritari de les enquestades és el d'una periodista jove, entre 25 i 40 anys (64%), que viu en parella (61%), amb pocs fills, (més de la meitat no en té cap (55 dones) i la de la resta, 43, la major part en té només un) i amb contracte fix (75%). Aquesta darrera dada es deu a què s'ha fet arribar l'enquesta principalment a periodistes que treballen en plantilla d'empreses de comunicació, tenint en compte la dificultat d'accedir a moltes periodistes col·laboradores o *free-lance* que, segurament, variarien bastant aquest resultat. Una altra dada a tenir en compte és que el 64% de les enquestades no coneix la Llei de Conciliació de la vida laboral i familiar i que aquest mateix percentatge de dones tampoc estan afiliades a cap sindicat.

Pel que fa a les facilitats que ofereixen les empreses per la conciliació, s'ha de ressaltar que un 12% no n'ofereix cap, mentre que les mesures majoritàries són la reducció de jornada, l'excedència laboral i els permisos d'absències, mesures que impliquen en la majoria dels casos una reducció de sou i que afecten la situació professional de les dones que s'hi acullen. El que queda clar és que, per a les dones periodistes, el principal problema és l'horari de feina massa

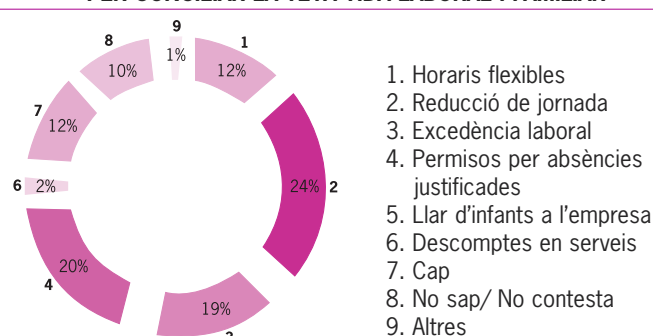
extens, la manca d'un horari fix i la incompatibilitat d'horaris feina/escoles, tot i que s'ha de ressaltar també la manca de suport del cap i/o els companys de feina, per això les periodistes enquestades prefereixen la demanda d'horaris més flexibles, reducció de jornada i més ajuts econòmics de les institucions.

Com a colofó, el 85% de les enquestades han manifestat que la maternitat i/o l'atenció a d'altres familiars limita molt la seva carrera professional. Potser caldria que les empreses periodístiques, les institucions públiques, els sindicats, les associacions i també els i les periodistes féssim un pensament per tal de fer la professió més humana i, si més no, més afavoridora de la igualtat d'oportunitats entre homes i dones.

L'informe complet de l'enquesta el podeu trobar a:

<http://sindicat.org/spc/estudidona2003.pdf>

FACILITATS QUE OFEREIX L'EMPRESA PER CONCILIAR LA TEVA VIDA LABORAL I FAMILIAR

Llums i ombres de la immigració: el cas del Marroc

Els moviments de població estan provocant importants transformacions en el rol social de les dones marroquines

Amb motiu de la seva visita a Catalunya, la ministra delegada del Govern del Marroc per la cooperació amb els marroquins residents a l'estranger, Nouzha Chekrouni, va pronunciar dijous passat una conferència sobre "Migracions i desenvolupament: el cas del Marroc" organitzada per la Diputació de Barcelona. La ministra va destacar el fenomen migratori recent a Espanya com un element positiu i que contribueix a un millor coneixement i entesa entre ambdós països. En aquest sentit, va incidir en la cooperació que ja existeix entre Catalunya i el Marroc, com un exemple a seguir per la resta d'Espanya.

El fenomen migratori constitueix tot un repte per ambdues riberes de la Mediterrània. D'una banda, els moviments migratoris han estat sens dubte un element molt positiu tant per la societat d'acollida com la d'origen. Pel que fa al Marroc, cal destacar la millora de les societats locals de pertinença, però l'aportació dels marroquins a Catalunya no es limita al camp econòmic; és un fet que la incorporació de la dona al projecte migratori està

determinant importants transformacions en el rol social d'aquestes en la societat d'origen, elevant el seu estatus i permeten-li adoptar un major protagonisme en la presa de decisions en el sí de la família. En aquest sentit, va esmentar l'avenç important amb la reforma del Codi de la Família Moudawana.

Els fluxos migratoris des del Marroc cap a Europa han augmentat considerablement en els darrers anys, amb el drama humà que això genera. Aquest fenomen ens obliga a pensar com posar remei als drames humans que veiem cada dia en els mitjans de comunicació, dins un esperit de solidaritat regional.

D'altra banda, el fet migratori també suposa greus desavantatges pel Marroc donat que el govern inverteix en la formació d'estudiants que un cop formats accepten ofertes més atractives a Europa. La ministra va apel·lar a la tolerància i al coneixement mutu entre les societats que viuen a la Mediterrani per tal d'eradicar la por cap a altres religions i promoure la convivència entre cultures.

Finalment, la ministra va manifestar la voluntat del govern marroquí i del rei Mohamed VI de seguir amb la transició democràtica del seu país i va demanar el suport dels marroquins que viuen a Catalunya en el marc d'aquest procés així com a la resta de la població.

Dolors Renau

Cap del Gabinet de Relacions Internacionals de la Diputació de Barcelona

Nouzha Chekrouni, que ocupa actualment la cartera d'immigració dins del Ministeri d'Afers Exteriors del seu país, també va ocupar el càrrec de ministra per la Dona i la Família en l'anterior mandat. És una dona de reconegut prestigi en l'àmbit de la política que ha estat membre de la Internacional Socialista de les dones.

REFLEXIONS A L'ENTORN DEL TREBALL I LES DONES

Ha aparegut el nº 16 del quadern de Reflexions que edita el Servei de Promoció de Polítiques d'Igualtat de la Diputació de Barcelona. De ben segur que es convertirà en una eina excel·lent per treballar a favor de la millora de l'accés de les dones al món laboral, a partir del coneixement de les polítiques d'igualtat d'oportunitats i de les estratègies personals que cal posar en marxa per aconseguir un lloc de treball.

Aquesta publicació ha rebut el suport de:

Centre Francesca Bonnemaison

El Centre Francesca Bonnemaison és un espai per a la participació i promoció de les dones.

La Diputació de Barcelona vol recuperar l'esperit del llegat de Francesca Bonnemaison amb el nou Centre que porta el seu nom.

Inauguració del centre el 24 de febrer a les 19 h
Us hi esperem!

Al Centre Francesca Bonnemaison hi trobareu:

Servei de Promoció de Polítiques d'Igualtat Dona-Home

Biblioteca Francesca Bonnemaison

Centre de Recerca i Documentació

Escola de la Dona

Centre de Cultura de Dones

Els objectius del Centre són:

- Potenciar l'intercanvi de coneixements i la construcció de sabers entre dones.
- Contribuir a l'anàlisi, la recerca i la difusió d'estudis de les dones.
- Promoure la participació activa de les dones en tots els àmbits.
- Donar suport i fer visibles les iniciatives culturals.

Centre Francesca Bonnemaison

Sant Pere més Baix, 7

08003 Barcelona

Tel. 934 022 762

www.diba.es/dona

**Diputació
Barcelona**

xarxa de municipis